

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ім. адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОЛОГІЇ МОРЯ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

«ДОПУЩЕНИЙ ДО ЗАХИСТУ»

завідувач кафедрою

професор, д.е.н. Рогов Г.К.

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедрою)

_____ «__» _____ грудня 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему: Управління фінансовими ресурсами підприємств

Виконав: студент групи 6441м

_____ Гужиєнко Н.С.

(підпис)

Керівник роботи:

_____ Карась П.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Миколаїв – 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА

Факультет економіки та екології моря

Кафедра _____ фінансів _____
Спеціальність _____ 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» _____
Освітня програма _____ «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
_____ проф., д.е.н. Рогов Г.К.
« » _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студенту Гужиєнко Нікіті Сергійовичу
(прізвище, ім'я по батькові) _____

1. Тема роботи: Управління фінансовими ресурсами підприємств _____

Керівник роботи к.е.н., професор Карась П.М.
(науковий ступень, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові) _____

Затверджені наказом ректора № 247 від «11» жовтня 2024 року

2. Термін подачі роботи _____ 12.12.2024р. _____

3. Вихідні дані по роботі: Нормативно-правові та законодавчі акти України,
Спеціальна фахова література, наукові публікації, інтернет ресурси з досліджуваної проблеми.

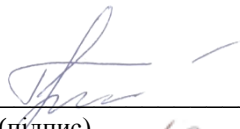
4. Перелік питань, що належать до розробки: Теоретико-методичні основи управління
фінансовими оесурсами підприємства. Практичні аспекти реалізації управління фінансовими
ресурсами ТОВ «Ерідан-комерц». Напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами
підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Джерела
формування фінансових ресурсів підприємства. Напрями використання фінансових ресурсів
підприємства. Основні концепції управління фінансовими ресурсами підприємства. Основні
показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц». Динаміка показників
рентабельності ТОВ «Ерідан-Комерц». Складові фінансової стратегії підприємства. Процес
управління заборгованостями ТОВ «Ерідан-Комерц». Прогноз фінансових показників ТОВ
«Ерідан-Комерц».

6. Дата видачі завдання _____ 6.05.2024 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назви етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Систематизація інформації та складання розгорнутого змісту роботи, затвердження його науковим керівником	2.09-9.09.24	виконано
2	Розробка теоретичного розділу	10.09.-24.09.24	виконано
3	Розробка аналітичного розділу	25.09.-5.10.24	виконано
4	Розробка проектного розділу	5.10.-10.10.24	виконано
5	Розробка вступу, висновків, списку використаної літератури та додатків	11.10.-25.10.24	виконано
6	Розробка автореферату, презентації кваліфікаційної роботи та доповіді	26.10.-15.11.24	виконано
7	Подання кваліфікаційної роботи на попередній захист	15.11.-2.12.24	виконано
8	Подання на кафедру фінансів тексту остаточного варіанту роботи, підписаного її керівником, разом з заявою щодо самостійності виконання роботи та ідентичності друкованої та електронної версії роботи	3.12.-8.12.24	виконано
9	Подання кваліфікаційної роботи рецензенту	9.12.-14.12.24	виконано
10	Подання на кафедру фінансів електронних версії наступних документів у форматі pdf: кваліфікаційної роботи; файлу-опису кваліфікаційної роботи (згідно Додатку до наказу ректора НУК від 19.05.2020 р. за №287-уч); презентації доповіді	23.12.2024	виконано
11	Подання на кафедру фінансів письмового відгуку та рецензії на кваліфікаційну роботу	23.12.2024	виконано

Студент / Гужиєнко Н.С /
 (підпис) (ПІБ)

Керівник / Карась П.М. /
 (підпис) (ПІБ)

Анотація

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена актуальним питанням управління фінансовими ресурсами підприємства. Досліджено теоретичні засади фінансових ресурсів підприємства та управління ними. Визначено методичні засади оцінки ефективності системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Досліджено практичні аспекти реалізації управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання. Запропоновано напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства. Запропоновано підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства в контексті активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Обгрунтовано вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління, ефективність, удосконалення.

Annotation

The master's qualification work is devoted to the topical issues of managing the financial resources of the enterprise. The theoretical foundations of the enterprise's financial resources and their management are studied. The methodological principles of assessing the effectiveness of the enterprise's financial resources management system are determined. The practical aspects of implementing the financial resources management of the studied business entity are studied. The directions of improving the management of the financial resources of the studied enterprise are proposed. The increase in the efficiency of using the enterprise's financial resources in the context of activating innovation and investment activities is proposed. The improvement of the management of the enterprise's receivables and payables is justified.

Keywords: financial resources, management, efficiency, improvement.

ЗМІСТ

	стор
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність фінансових ресурсів та їх роль в діяльності підприємства	10
1.2. Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства та його інструментарій	18
1.3. Методичні засади оцінки ефективності системи управління фінансовими ресурсами підприємства	23
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ЕРІДАН-КОМЕРЦ»	31
2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц»	31
2.2. Аналіз сучасного стану, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства	35
2.3. Оцінка ефективності управління використання фінансовими ресурсами підприємства	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	44
3.1. Формування стратегії управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц» ...	44
3.2. Вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства	50
3.3. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства в контексті активізації інноваційно-інвестиційної діяльності.....	56
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В кризових умовах господарювання, ускладнених військовою агресією російської федерації на Україну, вкрай важливим є забезпечення надійного та стабільного функціонування національної економіки, безперебійне функціонування підприємств та їх повноцінного накопичення і використання фінансових ресурсів. Значимість проблем формування та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства підвищується у зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, дестабілізацією фінансового ринку і структурних змін капіталу, викликані мінливими нормами відсотка і курсами валют в умовах високої інфляції; зниженням централізованого фінансування, тощо. Крім того, діяльність вітчизняних підприємств характеризується низьким рівнем технічної оснащеності, високим рівень фізичного і морального спрацювання основних засобів, підвищенням простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості, порушенням фінансової рівноваги та нестійким фінансовим станом. Для більшості суб'єктів господарювання складність ефективного управління фінансовими ресурсами збільшується, що в свою чергу, зумовлює дослідження зазначених проблем у забезпеченні їх стійкого економічного розвитку.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, а саме: І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Брігхем, І.С. Гуцал, О.Д. Василик, О.Д. Заруба, О.Р. Квасовський, О.В. Кнейслер, В.В. Костецький, О.І. Кулинич, Д. Коллис, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, К.В. Павлюк, В.Ф. Палій, А.М. Поддєрьогін, Н.Я. Спасів, В.І. Терьохін, О.О. Орлов, Р.Н. Холт та ін.. Погоджуючись зі значними теоретичними доробками даного питання, вбачається доцільним дослідити практичні прояви виділеної проблеми в світлі останніх змін політичного та економічного становища України та відновлення у післявоєнному періоді.

Актуальність цих питань визначили вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи та обумовили теоретичну і практичну її цінність.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є розробка напрямів вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на основі узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики. Для досягнення цієї мети визначено такі завдання дослідження:

- розкрити сутність і значення фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах вітчизняної економіки;
- дослідити теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства;
- уточнити методичні засади оцінки ефективності системи управління фінансовими ресурсами підприємства;
- проаналізувати сучасні тенденції формування, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства;
- здійснити оцінку ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;
- визначити напрями удосконалення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства у забезпеченні його стійкого економічного розвитку.

Об'єктом дослідження є процеси формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних положень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства, як чинника його розвитку.

Методи дослідження. Теоретичну основу магістерської роботи склали наукові праці і методичні розробки вчених-економістів з проблем управління фінансовими ресурсами підприємства. Для досягнення сформульованої мети і вирішення поставлених завдань застосовано інструментарій методів наукового дослідження: діалектичний метод пізнання та системний підхід;

узагальнення та систематизації – для визначення сутності та значення фінансових ресурсів підприємства; економіко-статистичний та розрахунково-аналітичний – для дослідження динаміки сучасних тенденцій формування і використання фінансових ресурсів підприємства; графічний і табличний – для наочного відображення статистичних даних і подання у схематичному вигляді результатів магістерської роботи; проблемно-орієнтовний – для розробки основних напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства.

Інформаційною базою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що займаються проблемами формування і управління використанням фінансових ресурсів підприємства; законодавчі та нормативно-правові акти України, що регламентують діяльність підприємства; доповіді, монографії та науково-аналітичні статті, звітні матеріали Державного комітету статистики України та досліджуваного суб'єкта господарювання, а також власні дослідження, тощо.

Наукова новизна одержаних результатів. У дослідженні виконано теоретико-методичне обґрунтування управління фінансовими ресурсами підприємства на основі збалансованості його розвитку, що дозволило одержати теоретичні і практичні результати, які містять наукову новизну, зокрема, запропоновано інноваційно-інвестиційний проект розвитку підприємства у контексті ефективного використання фінансових ресурсів, удосконалення системи управління ними в сучасних умовах економічної нестабільності, посилені повномасштабною війною на території України.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що запропоновані висновки та рекомендації щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства можуть бути використані у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна магістерська робота є самостійною науковою працею, в якій положення, результати, висновки і рекомендації одержані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. За результатами проведених досліджень автором опубліковано тези доповіді участі у Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Сучасні напрями розвитку менеджменту та економіки в умовах VUCA-світу» (Україна, м.Харків, 2024 р.).

Структура та обсяг магістерської роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Зміст роботи представлено на 77 сторінках комп'ютерного тексту, містить 14 таблиць, 8 рисунків. Бібліографічний список налічує 32 літературні джерела, що викладені на 3 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансових ресурсів та їх роль в діяльності підприємства

Сучасні складні умови функціонування вітчизняної економіки висувають значні вимоги до організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Однією із передумов успішного функціонування вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану являється формування системи управління їх фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси, їх походження та структура відіграють важливу роль у забезпеченні діяльності підприємств. Оптимальні та необхідні обсяги фінансових ресурсів дозволяють як підтримувати безперервність виробничо-господарської діяльності підприємства, так і сприяють розвитку в майбутньому. Ефективна структура розподілу фінансових ресурсів сприяє підвищенню прибутковості та ефективності управління підприємства, зміцненню його платоспроможності та інвестиційної привабливості [6].

Фінанси організацій, підприємств як складова частина фінансової системи займають визначальне місце у структурі фінансових відносин суспільства. Вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні та нематеріальні блага, національний дохід — основні джерела фінансових ресурсів [12]. Отже, стан фінансів кожного підприємства виступає важливим чинником задоволення суспільних потреб, поліпшення фінансової сфери держави.

Дослідження економічної літератури дозволило зробити висновок про значний внесок вчених у вивченні фінансових ресурсів підприємств, формуванні ресурсної бази підприємств, ефективності використання фінансових ресурсів. Серед українських вчених можна назвати : В.Л.Андрущенко, З.С.Варналій, О.Д.Василик, В.М.Геєць, А.І.Даниленко, Ж.М.Жигалкевич, Н.І.Костіна, Л.О.Коваленко, В.І.Кравченко, І.І.Лукінов,

А.М.Мороз, А.М.Поддєрьогін, Г.О.П'ятаченко, В.І.Фоміних, та інших. У працях зарубіжних вчених Д.А.Аллахвердяна, І.А.Аветисяна, Г.В.Базарової, А.М.Бірманна, О.Галана, Л.О.Дробозіної, П.Н.Жевтяка, Л.П.Павлової, В.С.Павлова, В.К.Сенчагова також розкриваються різні аспекти фінансової системи та фінансових ресурсів компаній.

Вітчизняні вчені економісти досить широко представили підходи до вивчення сутності «фінансових ресурсів підприємства» [2, 6, 8, 14, 27]. Більшість дослідників розуміє під фінансовими ресурсами грошові накопичення, доходи і надходження або ж фонди грошових ресурсів. На думку Волкової Н.А. фінансові ресурси підприємства – це його «власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства» [7]. Вчений Дикань Л. В. розуміє фінансові ресурси підприємства як « грошові доходи і надходження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення затрат із розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників» [11]. Вчений Коробов М.Я. констатує, що фінансові ресурси підприємства – це його власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства. На думку дослідників Рамського А.Ю., Васечко А.Ю. «фінансові ресурси підприємства – це сума всіх грошових коштів, якими володіє підприємство на певну дату, сформованих за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел і є основним виробничим фактором разом з іншими виробничими матеріальними, трудовими ресурсами, тощо [27]. Отже, можна зробити висновок про неоднозначність результатів дослідження, що засвідчує про певне нерозуміння функціонування ринкової економіки та її основних законів, відірваність вітчизняної економічної науки, процесів і явищ, які

наразі відбуваються в українській економіці. Таким чином, можна зробити висновок, що фінансові ресурси підприємства являють грошові доходи і надходження, які є у розпорядженні підприємства і призначені для виконання його фінансових зобов'язань та забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів за джерелами формування.

Слід відзначити, що фінанси суб'єктів господарювання безпосередньо пов'язані з грошовими потоками. Тому досить часто термін «фінанси підприємства» ототожнюють з грошовими коштами, наявними у нього фінансовими ресурсами. Проте самі фонди чи фінансові ресурси не розкривають поняття «фінанси», якщо не з'ясовано суті їх економічної природи [26]. Такими загальними ознаками фінансів виступають закономірності відтворювального процесу та грошові відносини, що виникають між учасниками суспільного виробництва на всіх стадіях відтворювального процесу, у сферах суспільної діяльності, на всіх рівнях господарювання. Проте, не всі грошові відносини являються фінансовими. Грошові відносини набувають форму фінансових, коли потік грошей стає відносно незалежним, що спостерігається в процесі формування, розподілу та використання грошових доходів і коштів у формі фінансових ресурсів. Отже, важливо відзначити, що фінанси включають такі групи фінансових правовідносин:

- пов'язані з формуванням статутного фонду підприємств;
- пов'язані з формуванням і розподілом грошових доходів: валового і чистого прибутку, грошових фондів підприємств;
- виникають між підприємствами та державою внаслідок сплати податків та інших платежів до бюджету та цільових фондів, бюджетного фінансування, отримання субсидій;
- які виникають між суб'єктами господарювання внаслідок інвестування в цінні папери та отримання відповідних доходів шляхом внесення заставних внесків та участі в розподілі прибутку спільної діяльності, отримання та сплати штрафів;

- які утворюються при взаємодії банками, страховими компаніями, пов'язані з отриманням і погашенням кредитів, сплатою відсотків за кредитами та іншими видами послуг, отриманням відсотків за вкладами, а також страховими виплатами і компенсаціями за різними видами страхування;

- який на підприємстві формується за рахунок розподілу доходу за внутрішньовиробничим принципом.

Таким чином, об'єктом фінансів підприємства виступають економічні відносини, які використовуються при обігу коштів, формуванні та використанні грошових фондів. Суб'єктами таких відносин можуть бути підприємства та організації, банківські установи та страхові компанії, інвестиційні фонди, аудиторські організації, інші суб'єкти [24].

Дослідження джерел формування фінансових ресурсів показало, що в сучасних умовах основним джерелом виступають власні і прирівняні до них засоби, а також мобілізації ресурсів на фінансовому ринку і надходження коштів від фінансово банківської системи в порядку перерозподілу (рис.1.1). Первісне формування фінансових ресурсів підприємства відбувається в момент його створення, коли формується статутний фонд. В такому випадку джерелами в залежності від організаційно-правових форм господарювання виступають: акціонерний капітал, пайові внески членів кооперативів, бюджетні засоби, довгостроковий кредит. Функціонуючі підприємства основним джерелом своїх фінансових ресурсів мають вартість реалізованої продукції (наданих послуг), різні частини якої в процесі розподілу валового доходу приймають форму грошових доходів і нагромаджень. Фінансові ресурси формуються головним чином за рахунок прибутку (від основного й іншого видів діяльності) і амортизаційних відрахувань.

В умовах війни переміщення підприємств з окупованих територій зумовлює пошук додаткових джерел фінансування їх діяльності, які можуть бути мобілізовані на фінансовому ринку. Формами їхньої мобілізації є: продаж акцій, облігацій і інших видів цінних паперів, що випускаються

даним підприємством, кредитні інвестиції, кошти міжнародної допомоги, кошти грантових проектів. Рациональне використання власних та позичених фінансових ресурсів дає змогу підприємствам успішно долати тимчасові труднощі й ефективніше використовувати свій капітал.

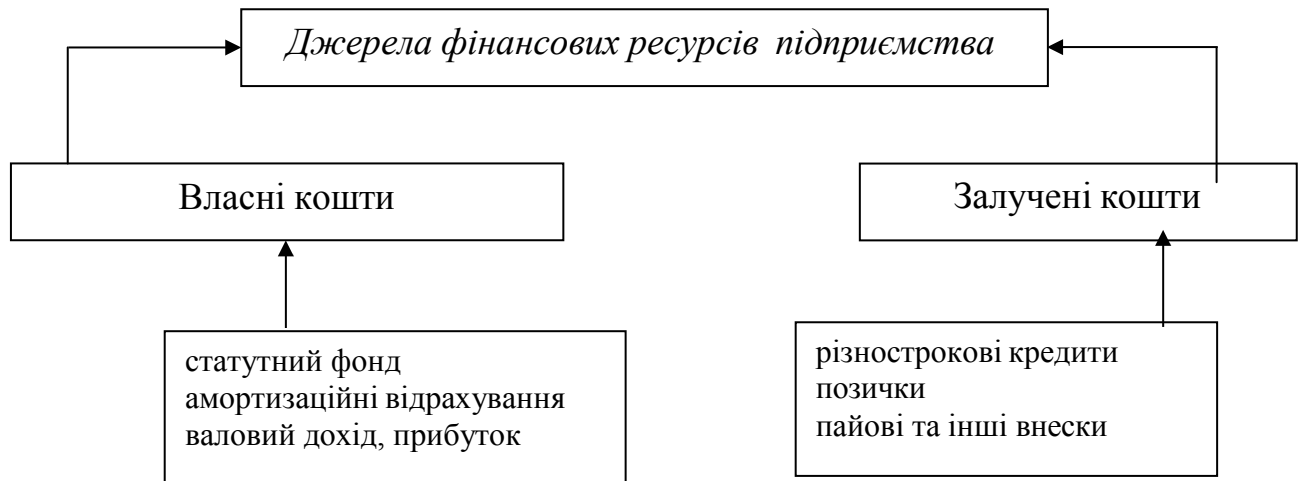

Рис. 1.1. Джерела формування фінансових ресурсів

Фінанси підприємств, як і фінанси в цілому, мають деякі загальні та специфічні риси. Необхідно враховувати особливості функціонування фінансів у різних сферах економіки. Загальною рисою корпоративних фінансів є те, що вони виражають набір економічних грошових відносин, пов'язаних із розподілом вартості внутрішнього продукту. Особливості фінансів підприємств виражають грошові відносини, які залежать від початкового розподілу внутрішнього валового продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів.

Формування засад ринкової економіки зумовлює посилення значення формування і використання фінансових ресурсів підприємств у системі господарювання. Без фінансів складно забезпечити кругообіг виробничих фондів на розширеній основі, запроваджувати інноваційні проекти, стимулювати інвестиційну діяльність, утримувати соціальну інфраструктуру, регулювати структурну перебудову економіки в цілому.

Варто відзначити, що конкурентоспроможність та платоспроможність підприємства визначаються раціональною організацією їх фінансів. Організація фінансової діяльності підприємства має бути побудована таким чином, щоб цей процес забезпечував виконання завдань підвищення ефективності діяльності. Під організацією фінансів підприємства розуміють форми, методи, способи формування та використання ресурсів, контроль за їх кругооборотом для досягнення економічних цілей згідно з чинними законодавчими актами [17]. Організація фінансів підприємства базується на комерційному розрахунку. В умовах ринкової економіки економічний механізм саморозвитку базується на таких основних принципах: саморегулювання, самоокупність і фінансування. Цьому принципу відповідає комерційний розрахунок, який є методом ведення бізнесу, що полягає в постійному порівнянні витрат і результатів (у грошовому вираженні). Його метою є отримання максимального прибутку при мінімальних капітальних витратах і мінімально можливому ризику. Комерційний розрахунок має істотний вплив на організацію фінансів підприємства. Він передбачає, що держава регулює фінансові відносини компаній переважно економічними методами - важелями відповідної амортизаційної, податкової, валютної політики. Шкода та збитки (у тому числі упущена вигода), завдані підприємству внаслідок виконання розпоряджень державних установ і посадових осіб, що суперечать чинному правовому акту, має бути відшкодована відповідними установами. Все це доводить, що серед обов'язкових передумов ефективного функціонування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є: різноманітність форм власності; свобода підприємницької діяльності та самостійність у прийнятті рішень; вільне ринкове ціноутворення та конкуренція; самофінансування та правове забезпечення правил економічної поведінки всіх суб'єктів підприємницької діяльності; регламентація державного втручання в їх діяльність, та ін..

Важливою складовою дослідження фінансових ресурсів підприємства є визначення функцій фінансів та їх характеристика. Вони проявляються через

дві основні функції: розподільча і контрольна. Розподільна функція фінансів підприємства проявляється в розподілі отриманих суб'єктами господарювання доходів і заощаджень за відповідними напрямками. Таким чином, отримані доходи в першу чергу спрямовуються на відшкодування вартості засобів виробництва, використаних у процесі виробництва. Решта — валовий дохід — розподіляється у фонди оплати праці працівників сфери матеріального виробництва та прибутку. Отриманий прибуток спочатку розподіляється на сплату відповідних податків і внесків до бюджету, а решта використовується для формування резервів і фондів підприємства. Таким чином, під час розподілу отриманих доходів і заощаджень у компаніях з використанням функції фінансового розподілу в них фактично створюються фонди і резерви. Наявність фінансово-розподільчої функції виділяє їх зі сфери грошового впливу і перетворює фінанси на самостійну економічну категорію, інструмент розподілу і перерозподілу доходів і заощаджень, формування відповідних фондів і резервів [13]. Отже, існування розподільчої функції фінансів підприємства є об'єктивним навіть в умовах ринкової економіки. При цьому фінанси здійснюють первинний розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, що формується у сфері матеріального виробництва, утворюючи централізовані та децентралізовані фонди, які використовуються для забезпечення потреб держави, задоволення потреб суб'єктів господарювання.

Контрольна функція фінансів підприємства проявляється в контролі за обсягом виробництва підприємства та реалізацією продукції, формуванням доходів, формуванням і цільовим використанням грошових коштів, фінансовими ресурсами підприємства [15]. Фінансовий контроль охоплює всі сторони господарської діяльності підприємства, включаючи розподіл, перерозподіл, формування та використання всіх видів ресурсів. Фінансовий контроль включає контроль за формуванням і раціональним використанням матеріальних і фінансових ресурсів на кожному підприємстві та в економіці країни відповідно до чинного законодавства і нормативних документів,

виявлення і попередження порушень їх використання. Здійснення фінансового контролінгу в діяльності підприємства спрямовується на формування стратегій та пріоритетів його розвитку, аналіз та контроль поточної діяльності, формування оперативних та перспективних планів, прогнозів, кошторисів і бюджетів, аналітичне дослідження причин відхилень фактичних результатів фінансової діяльності [6]. Тому серед основних цілей фінансового контролінгу слід вказати: забезпечення оптимального рівня ліквідності, підтримка платоспроможності в довгостроковому періоді, забезпечення рентабельності діяльності підприємства.

Слід відзначити, що забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахунково-кредитної дисципліни, визначення оптимального співвідношення власних і залучених коштів, досягнення фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства являються основними складовими фінансової діяльності підприємства та необхідною передумовою забезпечення його ефективного господарювання в цілому. Тому кожен суб'єкт господарювання прагне до раціонального використання своїх фінансових ресурсів за різними напрямками, забезпечуючи ними різні потреби (рис.1.2).

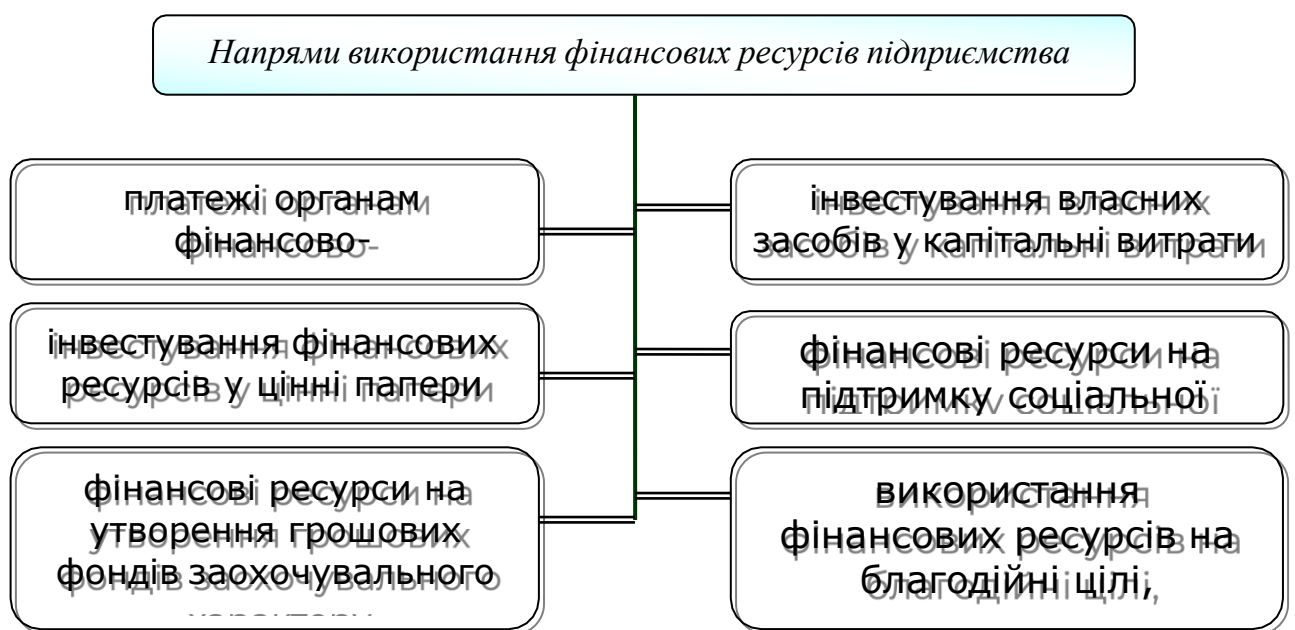

Рис. 1.2. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства [6, 22, 29]

Одним із найголовніших таких напрямів являється здійснення платежів органам фінансово-банківської системи, обумовлені виконанням фінансових зобов'язань підприємства. Зокрема, це податкові платежі в бюджет, сплата відсотків банкам за користування кредитами, погашення раніше узятих позичок, страхові платежі. Іншим важливим напрямом є інвестування власних засобів у капітальні витрати (реінвестування), за рахунок якого підприємство може здійснювати розширення виробництва та його технічне відновленням, перехід на нові прогресивні технології, використання "ноу-хау", тощо. Фінансові ресурси підприємства спрямовуються також і на утворення грошових фондів заохочувального і соціального характеру, на благодійні цілі, спонсорство та ін.

Отже, в сучасних умовах обмеженого доступу до ресурсів, спричинених повномасштабною військовою російською агресією, існування та функціонування кожного суб'єкта господарювання залежить від налагодженого процесу формування, розподілу, перерозподілу і використання його фінансових ресурсів. Побудова ефективної системи управління фінансовими ресурсами підприємства, орієнтованої на досягнення завдань фінансового забезпечення його діяльності виступають важливою складовою функціонування та розвитку кожного підприємства.

1.2. Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства та його інструментарій

Формування та прийняття управлінських рішень з врахуванням змін зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей виступає підґрунтям побудови ефективної системи управління фінансовими ресурсами підприємства. З метою забезпечення ефективного управління такими процесами підприємство розробляє спеціальну фінансову політику, яка має бути спрямована на мобілізацію капіталу з різних джерел, враховуючи стратегічні перспективи розвитку підприємства, вартості залучення ресурсів

та можливого ефективного їх використання під час здійснення виробничо-господарської діяльності [29]. Така політика являється важливим елементом загальної фінансової стратегії підприємства та спрямована на забезпечення його функціонування та розвитку необхідним обсягом фінансових ресурсів з врахуванням різних джерел їх формування. Отже, управління фінансовими ресурсами підприємств є одним з найважливіших факторів організації та здійснення виробничо-господарської діяльності, забезпечення ефективного функціонування в сучасних кризових умовах.

Дослідженню проблеми управління фінансовими ресурсами підприємства присвячені праці І.Т. Балабанова, І.А. Бланка, О.Д. Василика, Ж.М.Жигалкевич, А.М. Поддєрьогіна, Л.Г.Соляник, А.Д. Шеремета та інших науковців [1,9,11, 13, 24, 28]. Зокрема, вчений І.А. Бланк зазначає, що фінансові ресурси є об'єктом загальної системи фінансового менеджменту підприємства, яка є системою принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємств та організацією обігу його грошових засобів [4]. Більшість науковців управління фінансовими ресурсами розглядають як систему інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з процесами формування, розподілу і використання фінансових ресурсів для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної діяльності підприємства [17]. Ми підтримуємо думку вчених, що основною метою управління фінансовими ресурсами підприємства є забезпечення максимізації його прибутку в поточному та довгостроковому періодах. Тому важливим є визначення концептуальних складових управління фінансовими ресурсами підприємства (рис.1.3).

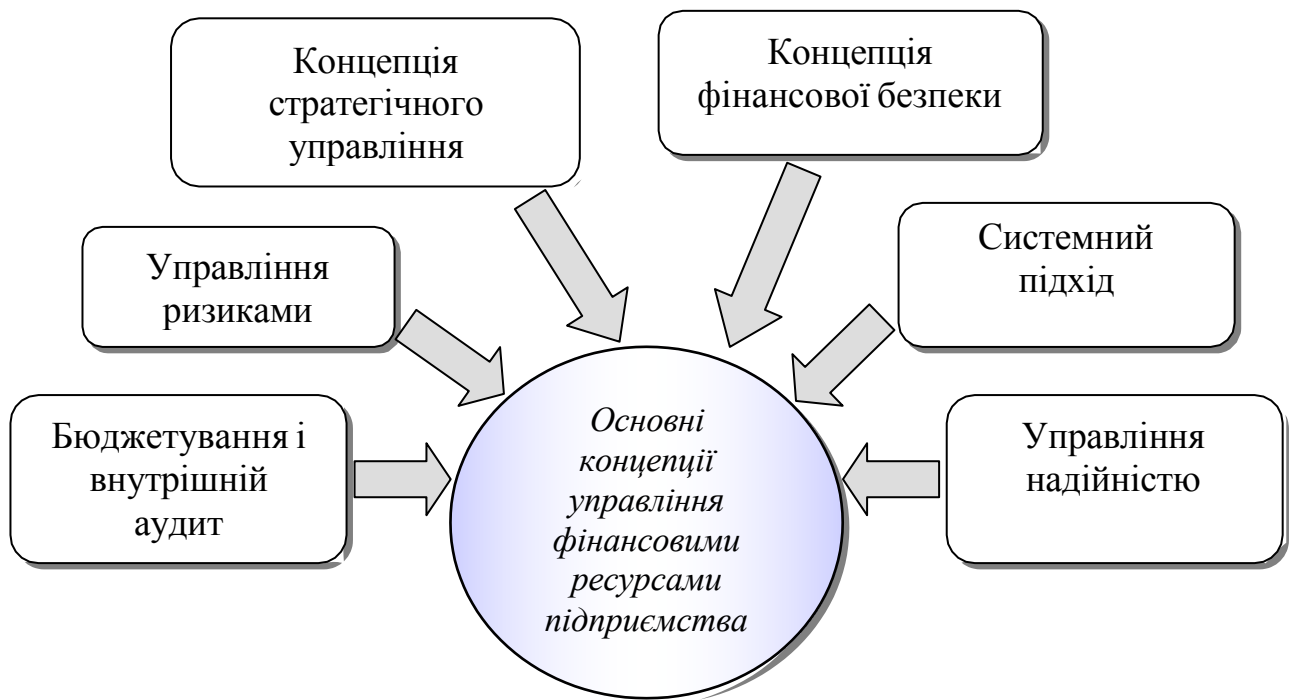

Рис.1.3.Основні концепції управління фінансовими ресурсами підприємства

Серед таких концепцій можна виділити декілька видів, кожна з яких має свої особливі характеристики та має своє місце у системі управління фінансовими ресурсами підприємства, серед яких:

1. Концепція стратегічного управління, яка сприяє реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами в нових ринкових умовах господарювання.

2. Концепція фінансової безпеки характеризується сукупністю теоретичних положень стратегій, елементів, що забезпечують фінансову безпеку господарської системи. Вона забезпечує довготривалу стійкість фінансових відносин підприємства, сприяючи зміцненню безпекової його діяльності .

3. Управління надійністю ґрунтується на виявленні причин порушення надійності роботи підприємства та сприяє визначенню специфічних ризиків надійності, пошуку шляхів щодо їх зниження та підвищенню фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

4. Управління ризиками ґрунтується на виявленні ризиків, їх моніторингу, що дозволяє ідентифікувати різні за характером ризику, мінімізувати їх негативний вплив на процес управління фінансовими ресурсами підприємства.

5. Бюджетування являє собою механізм управління фінансовими ресурсами підприємства на основі формування бюджету окремих його підрозділів. Процес оцінки процедур управління ризиками, внутрішнього фінансового контролю та управлінських процесів щодо підвищення ефективності забезпечується шляхом здійснення внутрішнього аудиту.

Слід відзначити, що формування ефективної системи управління фінансовими ресурсами підприємства має передбачати відповідність загальним та конкретним принципам управління. Сукупність загальних принципів включає наступні основні принципи: правової захищеності управлінських рішень; оптимізації системи управління; відповідності; одноразового введення інформації; встановлення нових задач; підвищення кваліфікації, тощо [9,16,20].

До основних конкретних принципів управління фінансовими ресурсами підприємства відносяться наступні принципи:

- принцип безперервності, який вказує на здійснення управління фінансовими ресурсами постійно, з розрахунком на перспективу;
- принцип ієрархії прийняття рішень, який передбачає стратегічний, тактичний і оперативний рівні прийняття рішень;
- принцип економічності щодо досягнення поставлених цілей при найменших затрат і ризику;
- принцип оптимальності вибору джерел формування фінансових ресурсів;
- принцип комплексності вказує, що управління фінансовими ресурсами виступає підсистемою загального управління підприємством; тощо.

Управління фінансовими ресурсами підприємства має системний характер та визначається певним набором наявності конкретних

інструментів управління, кожний з яких впливає на поведінку та стан всієї системи управління (рис.1.4). На основі узагальнення результатів досліджень вчених [2, 11, 16] можна сказати, що інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства слід умовно поділити на три основні категорії:

1) інструменти управління формуванням фінансових ресурсів, включаючи управління розподілом прибутку (доходу), амортизаційну політику, емісійну політику, управління залученням банківських кредитних коштів, управління дебіторською заборгованістю, управління фінансовими ризиками;

2) інструменти управління внутрішнім оборотом фінансових ресурсів, які включають оцінку активів, її інформаційне забезпечення, аналіз і планування фінансових ресурсів, систему фінансових нормативів, бюджетування, регулювання і стимулювання обігу фінансових ресурсів;

3) інструменти управління розподілом фінансових ресурсів, до складу яких відноситься фінансування виробничо-господарської діяльності, фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, контроагенське кредитування, безоплатне та благодійне фінансування підприємства та розподіл тимчасово вільних коштів за допомогою використання відповідних фінансових інструментів, тощо.

Рис.1.4. Інструменти управління фінансовими ресурсами підприємства

Отже, необхідність розробки відповідної сучасним умовам системи управління фінансовими ресурсами підприємства, яка б забезпечувала

досягнення поточних та стратегічних цілей господарювання, зумовлюється низкою зовнішніх і внутрішніх ризиків вітчизняної економіки. Перед кожним підприємством сьогодні актуалізуються завдання їх виживання у умовах військового стану, підвищення обсягів виробництва та реалізації продукції; уникнення банкрутства та фінансових невдач, забезпечення рентабельності діяльності, що, в свою чергу спонукає до пошуку відповідних механізмів мобілізації фінансових ресурсів та управління ними.

1.3. Методичний інструментарій оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

В сучасних умовах господарювання кожне підприємство, прагнучі до забезпечення ефективності діяльності, значну увагу приділяє аналізу фінансової складової свого ресурсного потенціалу. Здійснення аналізу фінансових ресурсів підприємства та оцінки ефективності управління ними потребує вивчення відповідного методичного інструментарію [7, 21, 24, 28]. При цьому, прийняття правильних фінансових та управлінських рішень на рівні підприємства вимагає повного та достовірного інформаційного забезпечення, необхідно використовувати дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам та є зрозумілими користувачам та прийнятними для них. Зокрема, для того щоб зіставити фінансові результати, досягнуті у попередньому та поточному звітних періодах, слід використовувати тільки порівнянні відповідні показники, тобто такі, які визначені за єдиною методологією з використанням однакових баз розрахунку, критеріїв та правил. Усі показники бухгалтерської та фінансової звітності взаємозв'язані, а їх своєчасність та вірогідність виступають передумовою якісного аналізу фінансових ресурсів, оцінки управління ними для кожного підприємства. На основі аналізу звітних даних можна встановити основні тенденції щодо джерел формування та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, визначення змін показників, сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, резерви покращення та зміцнення його фінансового стану для майбутніх

періодів. При цьому варто відзначити, що під час складання фінансової звітності слід керуватися принципами автономності, безперервності діяльності підприємства, періодичності, відповідності, послідовності, єдиного грошового вимірника. Складання фінансової звітності вимагає узгодження усіх зазначених принципів, що сприятиме досягненню належних якісних характеристик фінансової звітності [23, 31]. Таким чином, основними інформаційними джерелами для оцінювання фінансового стану підприємства є показники фінансової, статистичної звітності підприємства і дані поточного бухгалтерського обліку.

Як свідчить економічна література, розроблено певні методи фінансового аналізу та діагностики фінансового стану, які ґрунтуються на різноманітних абсолютних та відносних типових показниках, що дають можливість не тільки проводити аналіз статей балансу підприємства, але й проводити порівняльний аналіз (табл.1.1) [6, 14, 31].

Таблиця 1.1

Прийоми здійснення аналізу фінансових ресурсів підприємства

Назва прийому	Характеристика
Горизонтальний аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом
Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з виявленням впливу різних факторів на результат в цілому
Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників. За допомогою тренду здійснюється перспективний прогностичний аналіз фінансового стану
Аналіз відносних показників	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків між показниками (розрахунок коефіцієнтів)
Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками

Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів на результативний показник детермінованих або стохастичних прийомів дослідження. Здійснення факторного аналізу може бути як прямим і зворотним, коли результативний показник розділяють на окремі складові та коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник
------------------	--

Як свідчать дослідження науковців, основними критеріями оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства виступають основні індикатори його фінансового стану, серед яких є: фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність. Під фінансовою стійкістю підприємства визначається забезпечення запасів і витрат джерелами коштів для їх формування [20, 21]. Фінансова стійкість виступає як гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими ресурсами, довіра кредиторів (інвесторів) та рівень залежності від них, наявність необхідного розміру прибутку для можливості самофінансування своєї діяльності. Розрізняють чотири типи фінансової стійкості підприємства (рис.1.5).

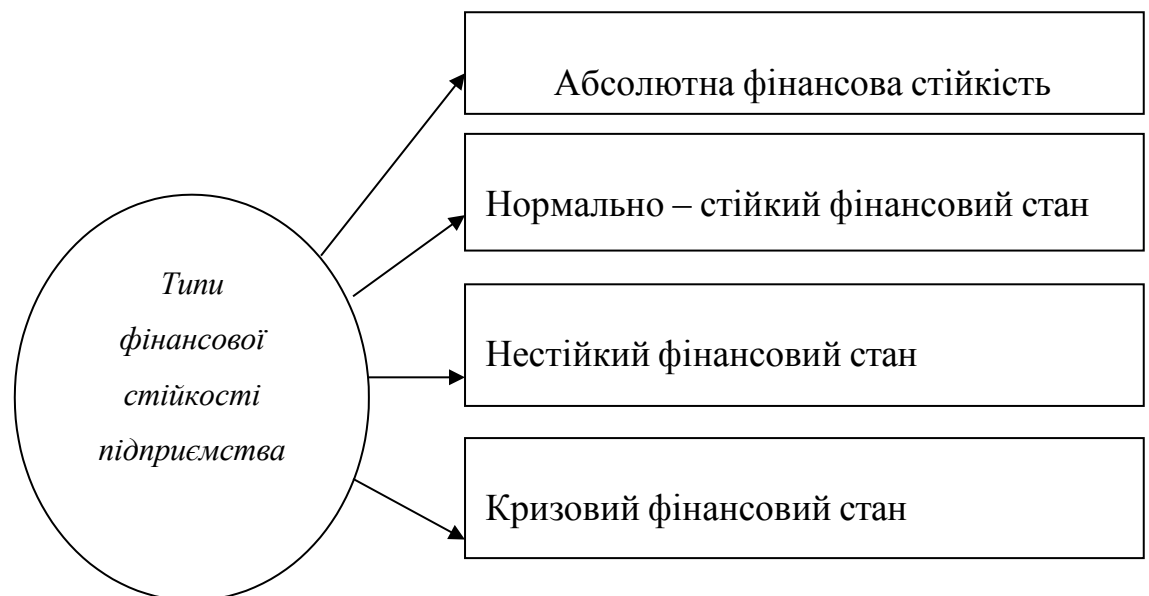

Рис. 1.5. Типи фінансової стійкості підприємства

Серед представлених типів фінансової стійкості підприємства абсолютна фінансова стійкість на практиці зустрічається дуже рідко та

відображає ситуацію, коли власні оборотні кошти забезпечують запаси і витрати позиковими джерелами. Нестійкий фінансовий стан – ситуація, коли запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик. У разі кризового фінансового стану виникає ситуація, при якій запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємств вона наближається до банкрутства [21]. Тому розглянемо методику розрахунку показників фінансової стійкості:

1) обсяг власних обігових коштів розраховується як сума власного капіталу та довгострокових зобов'язань за мінусом поза оборотних активів (тенденція до збільшення):

$$O_{\text{вок}} = BK + ДЗ - ПОА \quad (1.1)$$

де BK – власний капітал;

$ДЗ$ – довгострокові зобов'язання;

$ПОА$ – поза оборотні активи.

2) коефіцієнт маневреності власного капіталу - показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка - капіталізована. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується як відношення чистого оборотного капіталу до власного капіталу ($>0,4$).

$$M_{\text{в.к}} = \frac{ЧОК}{BK} \quad (1.2)$$

де $ЧОК$ – чистий оборотний капітал.

3) коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових активів. Розраховується як відношення власного капіталу до пасивів ($>0,5$):

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{\sum П} \quad (1.3)$$

де $П$ – пасив.

4) показник фінансового левериджу характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Розраховується як відношення довгострокових зобов'язань до власних коштів ($<0,25$).

$$\Phi_{\text{л}} = \frac{ДЗ}{ВКш} \quad (1.4)$$

де ВКш – власні кошти.

5) коефіцієнт фінансової стійкості - частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі. Розраховується як відношення пасивів до суми власного капіталу, та довгострокових зобов'язань (0,5-0,7).

$$K_{\text{ф.с}} = \frac{\Pi}{ВК + ДЗ} \quad (1.5)$$

Особливе місце серед показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, належить показникам платоспроможності та ліквідності. Платоспроможність означає здатність покриття усіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами. Оцінка платоспроможності проводиться на основі характеристики ліквідності поточних активів [21]. Під ліквідністю підприємства слід розуміти його здатність покривати зобов'язання активами, строк перетворення яких у грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Розглянемо методику розрахунку показників ліквідності та платоспроможності підприємства:

1) коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. Розраховується як відношення поточних активів до поточних пасивів (>1):

$$K_{\text{л.п}} = \frac{ПА}{ПП} \quad (1.6)$$

де ПА – поточні активи;

ПП – поточні пасиви.

2) коефіцієнт швидкої ліквідності показує скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Розраховується як відношення різниці поточних активів і запасів до поточних пасивів (0,6-0,8):

$$K_{л.з} = \frac{ПА - З}{ПП} \quad (1.7)$$

де $З$ – запаси.

3) коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Розраховується як відношення коштів до поточних пасивів (>0).

$$K_{л.а} = \frac{Кш}{ПП} \quad (1.8)$$

де $Кш$ – кошти.

Для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства використовуються показники рентабельності. Ці показники відображають ступінь прибутковості діяльності суб'єкта господарювання. Аналіз показників рентабельності підприємства полягає в дослідженні рівнів і динаміки відповідних фінансових коефіцієнтів рентабельності, які характеризуються відносними показниками фінансових результатів його діяльності [31]. Розглянемо методику розрахунку показників рентабельності:

1) коефіцієнт рентабельності активів характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Даний показник розраховується як відношення прибутку від звичайної діяльності до валюти балансу (>0):

$$R_A = \frac{\Pi}{\sum B} \quad (1.9)$$

де $\sum B$ - валюта (підсумок) балансу.

2) рентабельність власного капіталу характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство. Розраховується як відношення чистого прибутку до власного капіталу. (>0):

$$R_{в.к} = \frac{ЧП}{ВК} \quad (1.10)$$

3) рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю виручки. Розраховується як відношення чистого прибутку до виручки. (>0):

$$R_{\text{чп}} = \frac{\text{ЧП}}{B} \quad (1.11)$$

де B – виручка.

4) коефіцієнт рентабельності діяльності розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції. Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення навпаки.

$$T_{\kappa} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧВ}} \quad (1.12)$$

Аналіз ділової активності підприємства полягає в дослідженні рівнів і динаміки фінансових показників оборотності, що являються відносними показниками фінансових результатів діяльності підприємства [31]. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється насамперед у швидкості обороту його засобів, що проявляється у таких показниках:

1) коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства та розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості активів (тенденція до збільшення):

$$K_{o.a} = \frac{\text{ЧВ}}{\overline{\Sigma A}}, \quad (1.13)$$

де ЧВ – чиста виручка;

$\overline{\Sigma A}$ – середньорічна вартість активів.

2) коефіцієнт оборотності запасів показує кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси та розраховується як відношення собівартості реалізації до середніх запасів. (тенденція до збільшення):

$$K_{o.z} = \frac{C}{\bar{3}} \quad (1.14)$$

де C – собівартість;

$\bar{3}$ – середні запаси.

3) період одного обороту запасів (днів) означає період, протягом якого запаси трансформуються в кошти.

$$\varphi_o = \frac{360}{K_{o.з}} \quad (1.15)$$

де $K_{o.з}$ – коефіцієнт оборотності запасів.

4) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти) показує у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічної суми дебіторської заборгованості. (Тенденція до збільшення):

$$K_{o.д.з} = \frac{ЧВ}{\overline{\sum ДбЗ}} \quad (1.16)$$

де $\overline{\sum ДбЗ}$ – середньорічна сума дебіторська заборгованість.

5) коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує рівень комерційного кредиту та розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції до середньорічної суми кредиторської заборгованості (тенденція до збільшення):

$$K_{o.к.з} = \frac{ЧВ}{\overline{\sum КрЗ}} \quad (1.17)$$

Слід відзначити, що розрахунок вищезазначених показників ґрунтується на основних інформаційних джерелах щодо показників фінансової звітності підприємства; показників статистичної звітності підприємства; дані поточного бухгалтерського обліку. Аналітична оцінка фінансових ресурсів підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств в кризових умовах господарювання [27]. Таким чином, варто зазначити, що стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської, економічної діяльності. Тому здійснення оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами необхідно проводити за допомогою системи показників, які детально й усебічно характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ЕРІДАН-КОМЕРЦ»

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц»

Одним із важливих учасників сільськогосподарського ринку Миколаївського регіону є ТОВ «Ерідан-Комерц». Товариство було заснована у 2005 році, його відкриття компанії відбулося під час нестабільної економічної ситуації в країні. За усі роки роботи на вітчизняному ринку сільськогосподарської продукції компанія здобула та надійно утримує репутацію стабільного партнера, який підтримує це високе звання професійним підходом та глибоким розумінням структури аграрного ринку країни, логістики та зернової торгівлі. Професійний підхід до справи, помножений на високий рівень відповідальності та договірної дисципліни, дає змогу підприємству впевнено розвиватися, підтримуючи міцні ділові зв'язки з багатьма партнерами як в Україні, так і з інших країн.

Основними покупцями товарів, що реалізуються підприємством, є великі зернотрейдери, що мають значні позиції на ринку сільськогосподарської продукції України, серед яких: ТОВ СП "НІБУЛОН", ТОВ "АТКАРГІЛЛ" , ТОВ "КОФКО АГРІ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА", ТОВ "АГРОПРОСПЕРІС ТРЕЙД", ТОВ "РИСОІЛ УКРАЇНА", ПП "ВАЙТЕРРА УКРАЇНА".

Варто відмітити, що основними товарами є сільськогосподарська продукція, вирощена на території України, а саме: ячмінь фуражний; пшениця продовольча і фуражна; кукурудза. Як супутні товари підприємство реалізує своїм партнерам такі товари та послуги, серед яких олія; ріпак; надання консультаційних послуг.

Серед основних постачальників в Україні є малі та середні фермерські господарства, спеціалізовані сільськогосподарські підприємства та великі

агрохолдинги. Закупівля зерна здійснюється виключно у сільгосптоваровиробників відповідно до господарського та податкового кодексу України. Здебільшого придбаний товар транспортується до місця його продажу, у разі необхідності підприємство здійснює замовлення вантажного автотранспорту. Закупівлю товарів підприємство фінансує в основному за рахунок попередніх оплат, що здійснюються після перевірки відповідності якісних та кількісних показників товарів, що закупаються, та підписання відповідних договорів.

Ще одним важливим елементом функціонування ТОВ «Ерідан-Комерц» є зовнішньоекономічна діяльність, що реалізується в рамках контрактів, укладених із зарубіжними партнерами. За роки спільної роботи ТОВ «Ерідан-Комерц» функціонує за високими діловими стандартами та завжди дотримується договірної дисципліни, що в цілому дозволяє підприємству підтримувати високий рівень ділової активності та ефективно конкурувати на українському ринку.

У ТОВ «Ерідан-Комерц» функціонує планово-економічний відділ, який забезпечує моніторинг і контроль фінансової роботи. У його компетенцію також входить складання фінансових планів та звітів, реалізація процедури фінансового контролю та аналізу діяльності підприємства, планування показників розвитку підприємства. В кінці звітного періоду планово-економічний відділ здійснює фінансовий та економічний аналіз діяльності підприємства, зокрема визначаються фінансові результати, оцінюються показники фінансового стану в порівнянні із попереднім періодом, а також формуються планові фінансові показники діяльності товариства.

Здійснюючи дослідження основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц», можна зробити висновок про неоднозначну динаміку її показників за період 2020-2022 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення			
		2020	2021	2022	2021/2020		2022/2021	
					абсолютне, +/-	відносне, %	абсолютне, +/-	відносне, %
1.	Вартість активів(пасивів)	98069	142678	128764	44609	145,5	-13914	90,3
2.	Вартість основних засобів	14817	13906	13045	-911	93,9	-861	93,8
3.	Запаси та готова продукція	1087	18465	1988	17378	1698,7	-16477	10,8
4.	Вартість власного капіталу	60642	78835	75673	18193	130,0	-3162	95,9
5.	Вартість реалізованої продукції	1870,5	2555,1	2356,7	684,6	136,6	-198,4	92,2
6.	Собівартість реалізованої продукції	1819,1	2493,8	2576,4	674,7	137,1	82,6	103,3
7.	Кредиторська заборгованість	35682	62273	56793	26591	174,5	-5480	91,2
8.	Дебіторська заборгованість	31235	65131	58654	33896	208,6	-6477	90,1
9.	Чистий прибуток	7052	18095	11364	11043	256,6	-6731	62,8
10.	Рентабельність реалізації, %	0,38	0,71	0,52	0,33	86,8	-0,19	26,7
11.	Рентабельність активів, %	7,19	12,68	8,83	5,49	76,4	-3,85	30,4

Як видно з таблиці, відбулося зростання розміру активів підприємства в 2021 році на 44609 тис.грн. або на 145,5% в основному за рахунок зростання його оборотних і необоротних активів. Вартість активів в 2022 році зменшується до рівня 128764 тис.грн. або на 9,7% порівняно з попереднім роком.

Зміна розміру основного капіталу підприємства в структурі необоротних активів відбувається порівняно меншими темпами. При цьому вони зменшуються із 14817 тис.грн. у 2020 році до рівня 13906 тис.грн. у 2021 році та до 13045 тис.грн. у 2022 році. В структурі основних засобів найбільша частка (69-87%) активної частини основного капіталу, яка безпосередньо задіяна у процес виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. Проте, зменшення показника за досліджуваний період в цілому на 1772 тис.грн. свідчить про скорочення виробничого потенціалу підприємства.

В структурі оборотного капіталу ТОВ «Ерідан-Комерц» значна частка запасів та готової продукції. Показник запаси (сировина і матеріали) та готова продукції протягом досліджуваного періоду збільшується із 1087 тис.грн. у 2020 році і зростає до рівня 18465 тис.грн. у 2021 році. Проте, внаслідок зовнішніх чинників у 2022 році їх величина скоротилися майже у 9 разів і досягла рівня 1988 тис.грн. В структурі оборотних активів також слід відзначити наявність дебіторської заборгованості, при чому розмір її значно збільшується (майже у 2 рази) в 2021 році. Протягом досліджуваного періоду заборгованість зростає із 31235 тис.грн. у 2020 році до рівня 58654 тис.грн. у 2022 році, при цьому приріст показника становив 27419 тис.грн. або на 87,8%. На жаль, така динаміка цього показника засвідчує зниження платіжної дисципліни в розрахунках із підприємством, що негативно впливає на стан та ефективність використання його фінансових ресурсів.

Таким чином, дослідивши основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» за період 2020-2022 рр., слід відзначити орієнтування підприємства на власний капітал, що сприяло прибутковій

діяльності підприємства. У 2021 році підприємство мало обсяг чистого прибутку 18095 тис. грн., що більше попереднього року більш ніж у 2 рази або 11364 тис.грн. У 2022 році внаслідок розгорнутою росією війни, підприємство скоротило свою активність, чистий прибуток у порівнянні з 2021 роком зменшився на 6731 тис.грн. або на 62,8%.

2.2. Аналіз сучасного стану, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства

Кожне підприємство має пристосовувати свою діяльність як до зовнішніх впливів, так повинне прагнути до найповнішого використання внутрішніх ресурсів підвищення ефективності свого функціонування та використовувати їх для підвищення та поліпшення фінансових результатів. Фінансові ресурси підприємства виступають ключовим чинником ефективної виробничо-господарської діяльності його функціонування та уможлиблюють подальший розвиток. Тому важливим етапом дослідження є аналіз стану, структури і динаміки фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр., результати якого представлено у табл.2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр.

Показник	2020 рік		2021рік		2022рік		Відхилення, %	
	тис.грн.	питома вага, %	тис.грн .	питома вага, %	тис.гр н.	питома вага, %	2021р. до 2020р.	2022 р. до 2021р.
Власний капітал	60642	63,0	78835	55,9	75673	55,8	130,0	96,0
Позиковий капітал	35682	37,0	62273	44,1	59876	44,2	174,5	96,2
Всього фінансових ресурсів	96324	100	141108	100	135549	100	146,5	96,1

Як видно з таблиці, у структурі фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц» спостерігається переваження власного капіталу. У 2020 році

відповідне значення показника становило 63,0%. Хоча в наступних періодах відбувається зменшення його частки, але все-таки на власний капітал припадає у 2021 році – 55,9% та у 2022 році-55,8%. За досліджуваний період з 2020 по 2022 роки підприємство збільшило суму власного капіталу на 15031 тис.грн. або на 24,8%.

В структурі власного капіталу найбільша частка капіталу у дооцінка та нерозподілений прибуток, в структурі позикового капіталу найбільша частка заборгованості за товари, роботи та послуги, а також інших поточних зобов'язань ТОВ «Ерідан-Комерц» (табл. 2.3). Слід відзначити позитивну динаміку зростання вартості власного капіталу досліджуваного підприємства у 2021 році порівняно з попереднім роком на 18193тис.грн. або на 130,0%. Проте, у 2022 році спостерігається незначне скорочення власного капіталу порівняно з 2021 роком на 96% до рівня 75673 тис.грн. В структурі власного капіталу у 2022 році необхідно відмітити наявність капіталу у дооцінках у розмірі 8564тис.грн., нерозподіленого прибутку у сумі 66578тис.грн. Що стосується позикового капіталу ТОВ «Ерідан-Комерц», то його вартість у 2021 році також збільшується порівняно з 2020 роком на 26591 тис.грн або більше ніж у 2 рази, що було зумовлено такими причинами:

- зростання розміру заборгованості за товари, роботи та послуги, при цьому значення показника збільшується із 2521тис.грн. у 2020 році до рівня 4429 тис.грн. у 2021році; приріст показника становив 1906 тис.грн. або75,6%;
- підвищення розрахунків із бюджетом, відповідне значення показника у 2020 році складало 563 тис.грн. та зростає до рівня 2107тис.грн., що становить збільшення майже у 4 рази;
- зростають інші поточні зобов'язання в 2021 році порівняно з попереднім роком на 16765 тис.грн. або на 48,4%, що обумовлено недостатністю власного капіталу для покриття нерегламентованих витрат виробничо-господарської діяльності.

Таблиця 2.3

Стан та динаміка фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення			
		2020	2021	2022	2021/2020		2022/2021	
					абсолютне, +/-	відносне, %	абсолютне, +/-	відносне, %
1.	Вартість власного капіталу, в т.ч	60642	78835	75673	18193	130,0	-3162	96,0
2.	Зареєстрований капітал	531	531	531	0	100	0	100
3.	Капітал у дооцінках	10033	9112	8564	-921	90,8	-548	94,0
4.	Нерозподілений прибуток	50078	69093	66578	19015	138,0	-2515	96,4
5.	Вартість позикового капіталу, в т.ч	35682	62273	53876	26591	174,5	-8397	86,5
6.	Короткострокові кредити банків	-	7424	-	7424	100	-7424	-100
7.	Заборгованість за товари, роботи та послуги	2521	4429	4683	1908	175,7	254	105,7
8.	Розрахунки з бюджетом	563	2107	1862	1544	374,3	-245	88,4
9.	Інші поточні зобов'язання	32598	48303	47331	15705	148,2	-972	98,0
10.	Всього фінансових ресурсів	98069	142678	135549	44609	145,5	-7129	95,0

Як свідчать дані, в 2022 році порівняно з 2021 роком стан та динаміка фінансових ресурсів зазнала негативних змін, що було зумовлено повномасштабною російською агресією проти України. Спостерігається скорочення вартості власного капіталу на 3162 тис.грн., вартість позикового капіталу також зменшилася більш великими темпами до рівня 53876 тис.грн. Отже, за 2022 рік необхідно відмітити негативні тенденції із втрати фінансової незалежності досліджуваного підприємства, що негативно впливає на структуру капіталу, можливості фінансувати виробничо-господарську діяльність та перспективи розвитку досліджуваного підприємства.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Оскільки фінансові ресурси підприємства являються підґрунтям його успішного господарювання, то важливе місце має аналізування та оцінка ефективності управління його фінансовими ресурсами. Такий аналіз проводиться з метою визначення можливостей подальшого розвитку підприємства з врахуванням виявлених недоліків в управлінні фінансовими ресурсами і слугує базою для визначення напрямів підвищення ефективності діяльності. Одним із засобів одержання інформації для такої оцінки є аналіз фінансового стану підприємства, для проведення широко використовують відповідні показники його діяльності [31].

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації, вихід на ринок праці і капіталу тощо [15]. Здійснення аналізу цього показника полягає у досліджуванні рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів оборотності, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта.

Результати проведеного аналізу ділової активності ТОВ «Ерідан-Комерц» за досліджуваний період наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз ділової активності ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр.

№ з/п	Показник	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)	
		2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
1	Робочий капітал, тис.грн.	47570	86499	54281	38928	-32218
2	Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,02	0,21	0,14	0,19	-0,07
3.	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	22,5	19,8	17,4	-2,7	-2,4
4.	Коефіцієнт оборотності дебіторс.заборгованості	59,9	39,3	42,4	-20,6	3,1
5.	Коефіцієнт оборотності кредиторс. заборгованості	55,8	51,6	52,7	-4,2	1,1
6.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	29,9	31,6	30,2	1,7	-1,4

Як видно з табл. 2.4, для ТОВ «Ерідан-Комерц» 2021 рік був більш вдалим періодом у його діловій активності. Зокрема, порівняно з попереднім періодом, вартість робочого капіталу підвищилися на 38928 тис.грн. або на 81,8 %, коефіцієнт маневреності робочого капіталу також значно підвищився. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу відображає частину робочого капіталу, яка перебуває у вільному обороті даного підприємства і дає можливість вільно та безперервно маневрувати даними фінансовими ресурсами.

Показник оборотності власного капіталу демонструє ефективність управління власним капіталом підприємством. Високе значення показника свідчить про ефективне використання капіталу власників. Сутнісне значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів. В 2021 році показник оборотності власного капіталу ТОВ «Ерідан-Комерц» має досить високе значення та свідчить про те, що на кінець року було вироблено продукції на

суму 31,6 грн на кожен гривні залучених коштів на підприємстві. Проте, в 2022 році порівняно з 2021 роком, спостерігається негативна тенденція, оскільки коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшився до рівня 30,2, що на 1,4 одиниці нижче попереднього періоду.

Важливою складовою дослідження є визначення коефіцієнтів оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості. Порівнюючи оборотність кредиторської та дебіторської заборгованості можна визначити якість політики комерційного (товарного) кредитування на підприємстві. Слід відзначити, що перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською означає, що підприємство використовує кошти кредиторів в якості джерела фінансування своїх дебіторів, а інша частина грошей використовується ним для фінансування своїх інших операцій. Так, в 2021 році коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості перевищує коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 12,3 одиниці, в 2022 році – відповідно на 10,3 одиниці. При цьому високе або низьке значення показника може мати кілька наслідків. Інколи зниження показника є позитивним явищем, оскільки має можливість фінансувати свою діяльність рахунок постачальників і підрядників (за рахунок безкоштовного джерела). Проте, у разі постійної затримки оплати постачальники та підрядники будуть включати цей ризик в ціну свого товару. Тому низька оборотність кредиторської заборгованості може мати негативні наслідки у короткостроковому періоді. В іншому випадку підприємству вигідно мати низьку оборотність кредиторської заборгованості.

Аналіз фінансової стійкості характеризується такою структурою фінансових ресурсів та їх розміщенням в активах підприємства, таким рівнем чистих грошових надходжень, які забезпечують стабільне функціонування підприємства в умовах стабільного ринку [8]. Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і його незалежності від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Проведемо розрахунок та аналіз основних показників фінансової стійкості ТОВ «Ерідан-Комерц», результати якого представлено у табл..2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 рр.

№ з/п	Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	Оптимальне значення
		2020	2021	2022		
1.	Коефіцієнт автономії	0,62	0,55	0,52	-0,10	>0,5
2.	Коефіцієнт фінансової залежності	1,62	1,81	1,81	0,19	<2,0
3.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,23	0,12	0,11	-0,12	>0,4
4.	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів (ОК) власними ОК	0,17	0,05	0,09	-0,08	>0,1
5.	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,64	0,56	0,51	-0,13	>0,1
6.	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,38	0,45	0,42	0,04	<0,5

Як видно з таблиці, аналіз показників фінансової стійкості показує, що майже половину з них відповідають встановленим нормативам. Водночас, коефіцієнти, зростання яких позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, в переважній більшості в кінці 2022 року знизились у порівнянні з попереднім періодом, що є наслідком складних умов військового стану в Україні.

Динаміка зниження показника фінансової автономії (показник фінансової стабільності) засвідчує орієнтування ТОВ «Ерідан-Комерц» на позиковий капітал. Зокрема, значення показника знижується із 0,62 в 2020 р. до – 0,55 у 2021 р., пізніше в 2022 р. до -0,52. Таким чином, у підприємства існують проблеми щодо спроможності погашати власні зобов'язання за рахунок власного капіталу.

Аналізуючи показник маневреності власного капіталу, необхідно відмітити, що він відображає ту частину власних оборотних коштів, що перебуває в обороті, тобто у такій формі, яка здатна вільно та швидко маневрувати власними ресурсами. Його зменшення свідчить про скорочення

власних оборотних засобів підприємства, відповідне значення показника у 2020 р. складало 0,23, у 2021р. знизилося до рівня 0,12; у 2022 р. ще зменшилося до рівня 0,11.

Крім системи розглянутих коефіцієнтів, важливе значення для має аналіз рентабельності. Показники рентабельності підприємства доцільно визначати у розрізі наступних групи: рентабельність видів діяльності та витрат виробництва, рентабельність продажу, рентабельність капіталу та його складових. За допомогою даних форм фінансової звітності проведемо розрахунок та аналіз вищевказаних показників рентабельності для ТОВ «Ерідан-Комерц» за 2020–2022 роки (Додатки А-В) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Ерідан-Комерц»

№ з/ п	Показник	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)		
		2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021	2022 до 2021%
1.	Рентабельність операційної діяльності	0,17	0,38	0,23	0,21	-0,15	-39,5
2.	Рентабельність реалізованої продукції	2,75	2,39	2,11	-0,36	-0,28	-11,7
3.	Рентабельність оборотних активів	8,47	14,10	11,24	5,63	-2,86	-20,3
4.	Рентабельність необоротних активів	47,6	130,1	89,2	82,5	-40,9	-31,4
5.	Рентабельність власного капіталу	0,14	0,11	0,11	-0,03	-	-

Як свідчать дані таблиці 2.6, в 2022 р. по відношенню до попереднього 2021 р., спостерігається негативна динаміка зниження всіх показників рентабельності підприємства. Розрахунок основних показників рентабельності у попередньому 2020 році дає змогу дійти висновку, що загалом підприємство мало досить непогані показники рентабельності. Щодо рентабельності реалізованої продукції, власного капіталу, то ці показники зменшилися в 2021 р. порівняно з 2020 р. відповідно на 0,36 і 0,03 пункти. Проте підприємство за цей же період все-таки забезпечило підвищення

рентабельності операційної діяльності на 0,21 пункти. Рентабельність оборотних активів підвищилася на 5,63 пункти і досягла рівня 14,1%. Але, на жаль, у 2022 р. динаміка показників рентабельності ТОВ «Ерідан-Комерц» мала від’ємний вектор змін. Зокрема, негативна динаміка зменшення показника рентабельності оборотних і необоротних активів (відповідно зменшення на 2,86 пункти і 40,9 пункти) у 2022 р. свідчить, що підприємство, в звітному періоді недоотримало прибутку на кожну вкладену гривню у вартість необоротних і оборотних активів. Отже, все це свідчить про незадовільний рівень управління фінансовими ресурсами підприємства та зумовлює актуальність пошуку шляхів поліпшення ситуації у фінансовій сфері його діяльності.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування стратегії управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц»

В сучасних складних умовах господарювання одним із важливих завдань функціонування любого підприємства являється формування довготермінових фінансових цілей, вибір найефективніших шляхів їх досягнення, оптимізація джерел формування й напрямів використання його фінансових ресурсів в мінливих умовах зовнішнього середовища. При цьому саме отримання прибутку дозволяє ТОВ «Ерідан-Комерц» здійснювати капітальні інвестиції у необоротні активи, здійснювати ефективну дивідендну політику, формувати резервний фонд, фонди розвитку та заохочення, тощо. Забезпечення прибуткової діяльності підприємства та підтримка оптимальної величини прибутку дозволяє забезпечувати необхідний рівень його фінансової стійкості, що можливе у разі організації управління формуванням прибутку.

Ключовим аспектом організації та реалізації моделі управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц» є визначення та формування стратегії управління. Якщо узагальнити, то в цілому стратегія являє собою узагальнюючу сукупність окремих, взаємозв'язаних дій, реалізація яких є необхідною для досягнення встановлених довгострокових цілей у межах підконтрольних управлінню ресурсів шляхом їх координації та розподілу [3, 10,19, 22, 30].

Стратегія управління прибутком підприємства виступає складовою формування фінансової стратегії, яка в свою чергу, має відображати положення загальної стратегії розвитку суб'єкта господарювання, забезпечувати необхідний обсяг фінансових ресурсів, сприяти зростанню його вартості на ринку, підвищувати задовольняти матеріальні інтереси

власників і персоналу. Тому розробка фінансової стратегії підприємства включає низку важливих складових, починаючи інформування фінансової політики до налагодженого фінансового контролю за його діяльністю (рис.3.1).

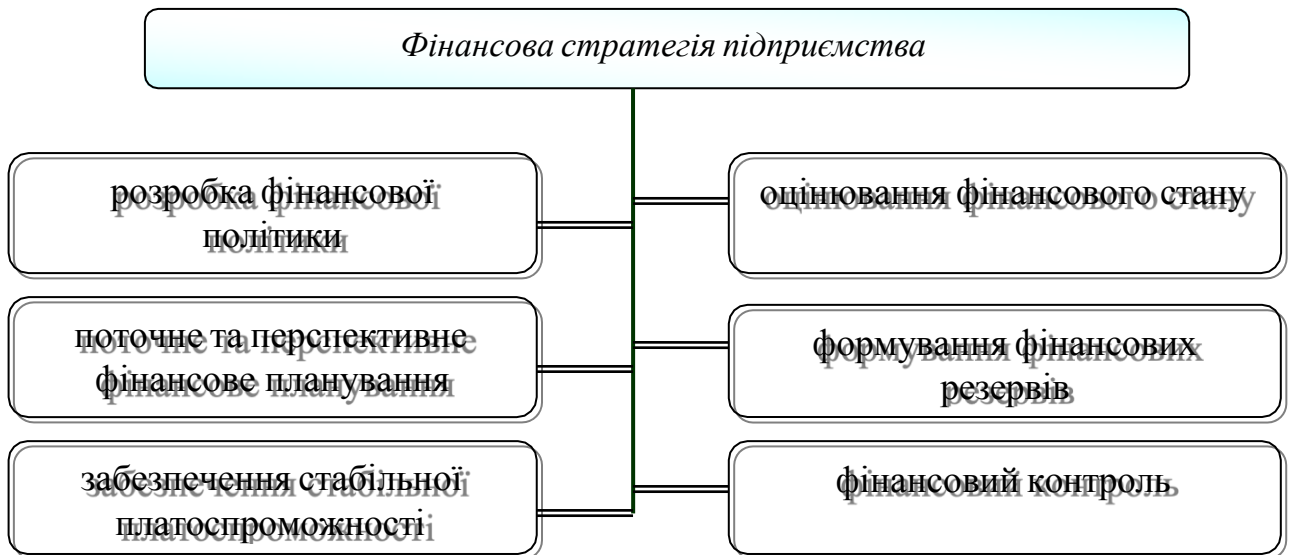

Рис. 3.1. Складові фінансової стратегії підприємства

Являючись складовою системи організації господарського процесу, стратегія управління прибутком підприємства відображає сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів щодо формування і використання прибутку для досягнення його поточних та стратегічних цілей шляхом застосування методів і прийомів прогнозування, планування та контролю витрат і доходів.

Важливо відмітити, що невід'ємною складовою стратегії управління прибутком являється система правового, нормативного, ресурсного, наукового, технічного та інформаційного забезпечення. Тому формування і реалізація стратегії управління прибутком підприємства має відбуватися за окремими етапами, починаючи з обґрунтування цільової суми прибутку та закінчуючи схваленням стратегії та розробки заходів щодо її успішного виконання (рис.3.2).

Рис. 3.2. Основні етапи формування і реалізації стратегії управління прибутком підприємства

Як показує схема, на першому початковому етапі визначається цільова сума прибутку підприємства, обсяг якого залежить від стратегічних завдань і тактики їхнього вирішення, стадії його життєвого циклу при визначенні обсягу цільового прибутку припускають, що цей показник повинен забезпечити заплановане самофінансування розвитку підприємства.

На другому етапі визначаються обсяги реалізації продукції підприємства, що має забезпечити одержання цільового прибутку при відповідних значеннях витрат.

Розрахований обсяг реалізації продукції необхідно завжди порівнювати з ринковим попитом на основі результатів маркетингових досліджень, що вимагає і розробки асортиментної структури виготовленої продукції. При цьому використання маркетингового підходу щодо формування ринкового

попиту охоплює і вивчення системи цін, як важливої складової розробки і реалізації цінової політики.

Слід відзначити особливу роль в обґрунтуванні стратегії управління прибутком має визначення резервів збільшення обсягів реалізації і економії витрат та зниження собівартості продукції. Це, в свою чергу, потребує визначення всіх факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, що впливають на доходи та витрати, їх обґрунтування та прогнозування в майбутньому періоді.

Здійснення п'ятого етапу передбачає формування ресурсної політики на основі вивчення та вибору ефективних оптимальних джерел залучення всіх видів ресурсів для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства.

На шостому і сьомому етапах здійснюється управління доходом і витратами за допомогою відповідних методів дослідження. Стратегічний план досягнення цільового прибутку приймається на основі оцінки можливостей його одержання з урахуванням доходу і поточних витрат.

Варто підкреслити, що серед основних завдань при розробці стратегії управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц», перед підприємством є такі, як створення організаційних структур для забезпечення прийняття та реалізації управлінських рішень щодо формування та використання прибутку на різних рівнях. Насамперед, це передбачає доцільність формування ефективних інформаційних систем із обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень. Функціонування даного механізму здійснюється в умовах постійної взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовища.

Важливими критеріями, які необхідно обов'язково враховувати у процесі формування стратегії управління прибутком підприємства є базова економічна стратегія та стадія життєвого циклу суб'єкта господарювання, які визначають ключові орієнтири реалізації управлінського впливу на прибуток підприємства для забезпечення підвищення прибутковості, ринкової вартості та економічного розвитку підприємства у довгостроковій перспективі [22].

Таким чином, можна узагальнити форми, інструменти, важелі, які виступатимуть важливими складовими елементами стратегії управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц», реалізація яких має сприяти зростанні вартості підприємства, забезпеченню економічного ефекту та подальшому розвитку підприємства (рис. 3.3).

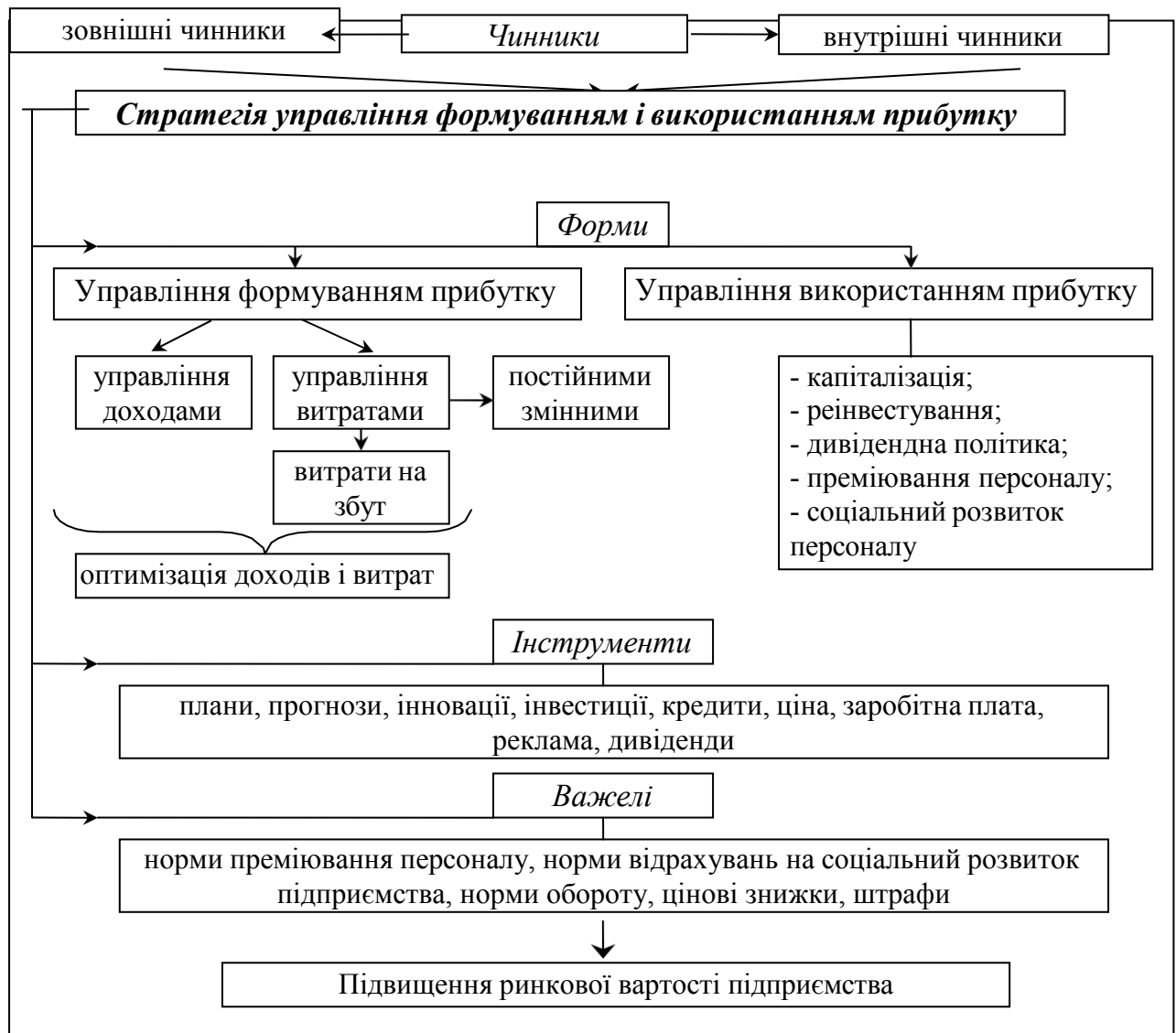

Рис. 3.3. Складові стратегії управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц»

Стратегія управління формуванням і використанням прибутку детермінує передумови функціонування підприємства, враховуючи ринкові державні важелі впливу. Якщо ринкове економічне регулювання

здійснюється на основі попиту та пропозиції, то обов'язковою передумовою державного регулювання економіки є створення необхідної нормативно-правової бази. Правову основу такого регулювання становлять законодавчі та нормативні акти, що визначають порядок формування і функціонування елементів ринкового господарства [23,25].

Вище зазначена стратегія передбачає виконання функцій: планування, облік і аналіз, регулювання, координації, контролю та стимулювання. Інші функції реалізуються в межах виконання окремих етапів.

Необхідним в даній стратегії є розробка дієвих способів і методів формування прибутку з урахуванням товарної структури виробництва; проведення планування, аналізу та забезпечення контролю основних аспектів формування, розподілу та використання прибутку. Практична реалізація функцій і форм управління здійснюється за допомогою системи різноманітних методів управління прибутком, які мають застосовуватися комплексно, що сприятиме забезпеченню більш кращих результатів виробничо-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц».

Слід відзначити, що як і будь-яка інша стратегія, запропонована стратегія має включати достатню кількість інструментів реалізації, використання яких дозволить вибрати правильний шлях досягнення поставлених перед підприємством цілей. Серед таких інструментів можуть бути плани, прогнози, заробітна плата, інвестиції, кредити, ціна, тощо. Також паралельно з інструментами досліджуються та визначаються відповідні важелі впливу, які використовуються як з метою стимулювання діяльності підприємства, так і можуть мати дестабілізаційний вектор впливу. Отже, складовою системи управління прибутком ТОВ «Ерідан-Комерц» повинна стати стратегія управління формуванням і використанням прибутку, спрямована на досягнення як тактичних, так і стратегічних цілей досліджуваного підприємства.

3.2. Вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства

Сучасні кризові умови господарювання зумовлюють проблеми щодо налагодженої системи розрахунків із дебіторами і кредиторами, забезпечення їх ефективності, підвищення відповідальності та самостійності кожного підприємства у виробленні й ухваленні відповідних управлінських рішень. Зміни у обсягах дебіторської і кредиторської заборгованості (їх збільшення або зниження) являються чинниками впливу на показники фінансового стану підприємства, рівень ефективності його функціонування. Існування дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства спричиняється здійсненням безготівкових розрахунків із покупцями, підрядчиками, фінансовими органами, підзвітними особами, органами соціального страхування, тощо. Також виникнення таких видів заборгованості зумовлене різними часовими моментами отримання товарно-матеріальних цінностей, відвантаження готової продукції, виконання робіт, послуг, нарахування зарплати і платежів з моментом їх оплати [16, 28, 32].

У процесі виробничо-господарської діяльності підприємство здійснює придбання матеріалів, інших запасів, а також реалізацію послуг. Якщо розрахунки за надані послуги проводяться на умовах наступної оплати, в цьому випадку можна говорити про одержання підприємством кредиту від своїх постачальників і підрядників. У той же час саме підприємство виступає кредитором своїх покупців і замовників, а також постачальників у частині виданих їм авансів під майбутню поставку продукції [20]. Тому одним із важливих аспектів ефективної діяльності підприємства є управління дебіторською і кредиторською заборгованостями, моніторинг їх співвідношення, прийняття рішень щодо їх удосконалення. Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською означає відволікання коштів з господарського обороту і в подальшому може призвести до необхідності залучення дорогих кредитних ресурсів банків і позик для забезпечення

поточної виробничо-господарської діяльності підприємства [31]. Також негативним фактом є і значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, що виступає негативним чинником забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Як свідчать проведені у другому розділі магістерської роботи дані аналізу фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц», порівняльна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості представлена в таблиці 3.1. та 3.2.

Таблиця 3.1

**Дебіторська та кредиторська заборгованість ТОВ «Ерідан-Комерц»
за 2021 рік, тис.грн**

Показники	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
	дебіторська	кредиторська	дебіторської	кредиторської
Заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65131	4429	60702	-
Заборгованість за розрахунками: - з бюджетом і поза- бюджетних платежів	3518	2 107	1411	-
Інша поточна заборгованість	29214	48303	-	19089
Разом	97863	54839	63113	19089

Таблиця 3.2

**Дебіторська та кредиторська заборгованість ТОВ «Ерідан-Комерц»
за 2022 рік, тис.грн**

Показники	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
	дебіторська	кредиторська	дебіторської	кредиторської
Заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	48665	3422	45243	-
Заборгованість за розрахунками: - з бюджетом і поза- бюджетних платежів	3276	1967	1309	-
Інша поточна	27294	46399	-	19105

заборгованість				
Разом	79235	51788	46552	19105

Отже, дані табл. 3.1 і табл. 3.2 свідчать про перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською у 2021 році на суму 44924 тис.грн. (63113 - 19089), у 2022 році - на 27447 тис.грн. (46552-19105). Це перевищення спостерігається за такими позиціями:

- заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги на 60702 тис.грн;

- заборгованість з бюджетом і позабюджетних платежів на 1411 тис.грн;

Винятком стало перевищення іншої кредиторської заборгованості над іншої дебіторською заборгованістю на суму 19089 тис.грн.

Отже, порівняння стану дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Ерідан-Комерц» дозволяє зробити висновок, що на підприємстві переважає сума кредиторської заборгованості, внаслідок цього нижча швидкість її оборотності в порівнянні з дебіторською заборгованістю. Оскільки дебіторська заборгованість обертається швидше кредиторської, у підприємства можуть з'являтися вільні кошти.

Одним із засобів визначення оптимального співвідношення дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей є розрахунок коефіцієнта, що дозволяє визначити скільки припадає дебіторської заборгованості на 1 гривню кредиторської, причому оптимальне значення даного коефіцієнта варіюється від 0,9 до 1,0, тобто кредиторська заборгованість повинна лише на 10% перевищувати дебіторську [31]. Даний коефіцієнт показує, чи достатньо на підприємстві грошових коштів, які будуть отримані від його дебіторів, для погашення найбільш строкових зобов'язань.

Розрахунок коефіцієнта проводиться за формулою (3.1):

$$КСДК = R_a / R_p, \quad (3.1)$$

де $KCDK$ – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;

R_d, R_p – відповідно дебіторська та кредиторська заборгованість.

Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Ерідан-Комерц» за три роки (2020-2022 рр.) наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ
«Ерідан-Комерц»**

Роки	Загальна сума заборгованості		Рекомендоване значення	Співвідношення Дт-ї та Кт-ї заборгованості	Відхилення від рекомендованого значення
	дебіторська	кредиторська			
2020	64235	35682	0,9-1,0	1,80	+ 0,8
2021	97863	62273		1,57	+0,57
2022	79235	51788		1,53	+0,53

З даних табл. 3.3 можна зробити наступний висновок про співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Ерідан-Комерц», що протягом 2020-2022 рр. цей показник мав перевищення порівняно з рекомендованим рівнем. Зокрема, у 2020 році коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості свідчить про її перевищення на 0,8 пункти, у 2021 році- на 0,57 пункти, у 2022 році – на 0,53 пункти. Отримані дані показують, що політика комерційного кредитування була більш-менш збалансованою. Якщо в 2020 році на кожну гривню дебіторської заборгованості за отримані товари та послуги припадає 1,8 гривні кредиторської заборгованості, то в наступні періоди спостерігаються позитивні зрушення.

Слід відзначити, що більш високий показник коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості свідчить про те, що підприємство залучає більше коштів від кредиторів, ніж надає дебіторам. Це може бути ознакою кризи ліквідності. Неможливість погасити

свої зобов'язання вчасно веде до погіршення відносин з постачальниками. У майбутньому останні будуть враховувати ризик несвоєчасного отримання коштів у ціні продукції, що призведе до підвищення собівартості. Домінування того чи іншого виду заборгованості призводить до дисбалансу у підсумку. Зменшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може статися через погіршення стосунків з клієнтами. Збільшення дебіторської заборгованості порівняно з кредиторською, може бути наслідком порушення платіжної дисципліни покупців.

Як збільшення, так і зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості, може негативно вплинути на результати використання фінансових ресурсів ТОВ «Ерідан-Комерц». Тому, перед підприємством визначаються важливі завдання удосконалення політики підприємства та впровадження принципово нових підходів до управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Розумне управління кредиторською та дебіторською заборгованістю являтиметься гарантом успішного розвитку промислового підприємства на основі зростання прибутку і капіталу. Досягнення цієї мети можна здійснювати за допомогою формування певного процесу управління заборгованостями підприємства (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Процес управління заборгованостями ТОВ «Ерідан-Комерц»

<i>Управління кредиторською заборгованістю підприємства</i>	<i>Управління дебіторською заборгованістю підприємства</i>
статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості та її впливу на величину його грошових потоків	статичний аналіз фінансової інформації щодо дебіторської заборгованості, інтерпретація значень основних фінансових показників та відповідних коефіцієнтів
обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки	динамічний аналіз та оцінка тенденцій розвитку ситуації з погашенням контрагентами дебіторської заборгованості
попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення пролонгації кредиторської заборгованості	рефінансування дебіторської заборгованості підприємства (використання обліку векселів, факторингу та форфейтингу боргових вимог підприємства до третіх осіб для покриття поточної потреби у капіталі)

	контроль простроченої дебіторської заборгованості та попередження формування безнадійної заборгованості
--	---

Отже, впровадження елементів процесу управління заборгованостями дозволить ТОВ «Ерідан-Комерц» поліпшити використання фінансових ресурсів, зменшити ймовірність зростання безнадійних боргів, контролювати фінансові виплати і надходження, підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

Таким чином, для побудови ефективного економічного і фінансового інструментарію управління дебіторською та кредиторською заборгованостями промислового підприємства важливим є розроблення ефективних механізмів управління ними, спрямованих насамперед на оптимізацію обсягів і структури її заборгованості. А також формування ефективних принципів і стандартів кредитної та авансової політики, скерованих на підвищення ефективності використання капіталу підприємства, вкладеного у дебіторську заборгованість, побудову ефективної системи управління інкасацією дебіторської заборгованості з оптимальною швидкістю її погашення, мінімальними ризиками та максимальним результатом функціонування промислового підприємства. Являючись невід'ємною частиною операційного, фінансового та виробничого циклу підприємства, величина дебіторської заборгованості впливає на всі сфери діяльності підприємства, результативність його господарювання. Для ефективного управління дебіторською і кредиторською заборгованостями ТОВ «Ерідан-Комерц» необхідно проводити відповідну роботу з контрагентами, раціонально використовувати внутрішні резерви підприємства та балансувати з власними зобов'язаннями перед кредиторами, аналізувати надходження дебіторської заборгованості з виплатами за власними зобов'язанням, що має сприяти поліпшенню формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

3.3. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства в контексті активізації інноваційно-інвестиційної діяльності

Одним із важливим завдань щодо забезпечення стабільного фінансового стану, ефективної діяльності кожного підприємства є удосконалення формування та використання фінансових ресурсів. Здійснюючи виробничо-господарську діяльність, підприємство має ґрунтовно проводити аналіз фінансових потреб на її забезпечення, планувати обсяги і джерела таких ресурсів відповідно до цих потреб. Правильне обґрунтоване розподілення фінансових ресурсів за різними напрямками витрат є важливою передумовою забезпечення ефективного їх використання [2, 6, 12].

Здійснення виробничо-господарської діяльності, покращення фінансового стану безпосередньо пов'язане з інвестиційними процесами у виробничо-комерційній сфері підприємства. Спрямування інвестицій у розробку і впровадження новітніх технологій у виробничо-господарській діяльності підприємства може відбуватися за рахунок різних джерел фінансування. Підприємство може використовувати залучені зовнішні фінансові ресурси, серед яких банківські кредити, інвестиційні кошти, державні програми підтримки розвитку інноваційної діяльності, тощо. При цьому, насамперед, необхідним є проведення фінансової діагностики прогностичного інвестиційного проекту, тобто визначення вимог до його виробничо-фінансових результатів. Інвестиційний проект повинен реалізувати новітні досягнення науково-технічного прогресу, тобто бути інноваційним за своїм змістом.

Діяльність вітчизняного агропромислового виробництва свідчить про високий ступінь чутливості фінансових результатів підприємства до їх інноваційної активності [8]. В сучасних умовах формування стратегії збалансованого розвитку підприємств запропоновано застосувати концепцію сталого розвитку, що базується на гармонійному поєднанні економічної,

екологічної, соціальної та інноваційної складової. Реалізація інвестиційно-інноваційних проєктів являється передумовою одержання більш кращих фінансових результатів в результаті ефективного використання ресурсів при оптимальних витратах для їх отримання. Отже при виборі конкретного інвестиційно-інноваційний проєкту доцільно звертати увагу саме на їх економічну і фінансову ефективність, коли темпи зростання постійних витрат будуть нижчими, ніж темпи зростання результатів за умови забезпечення зниження питомої ваги змінних і сумарних операційних витрат у доходах підприємства.

Таким чином, прийнятними для ТОВ «Ерідан-Комерц» підприємства можуть бути наступні умови та наслідки впровадження інвестиційно-інноваційного проєкту. Після реалізації проєкту фіксовані витрати, головним чином у частині амортизаційних відрахувань, можуть підвищитися на 19%, операційні доходи при цьому збільшаться на 22%, змінні операційні витрати на 13%. За таких умов основні результати фінансової діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» в звітному періоді мають відповідні значення, які наведені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Узагальнені показники фінансової діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц»

№ з/п	Показники звітного періоду	Значення показника
1.	Загальна сума операційних доходів	61230
2.	Змінні витрати	20534
3.	Постійні витрати	16772
4.	Валова маржа	40696
5.	Прибуток від операційної діяльності	24011

Проведемо розрахунок питомої ваги валової маржі, як одного із ключових фінансових показників та який відображає різницю між виручкою від продажу товарів або послуг і витратами на їх виробництво чи надання. Важливість цього показника проявляється в тому, що він дозволяє

підприємству визначити, скільки грошей залишається після відрахування прямих витрат від доходу. Валова маржа виступає чинником забезпечення ефективності діяльності підприємства, визначення оптимізації прибутку. Тому важливим є визначення питомої ваги валової маржі підприємства:

$$ПВ_{\text{вм}} = \text{ВМ} / \text{СОД} = 40696 / 61230 = 0,67$$

Також визначаємо поріг рентабельності підприємства, який означає досягнення такого обсягу продажів, при якому виручка буде покривати всі витрати і на виробництво, і на реалізацію продукції. При визначенні цієї точки завжди потрібно розділяти витрати на змінні та постійні, що дозволить точно спрогнозувати умови припинення виробництва і максимально оптимізувати сам процес виготовлення та реалізації товарів. Розрахунок цього показника є важливим для визначення фінансового стану, планування прибутку та рентабельності підприємства. Поріг рентабельності складає:

$$Q_p = F / ПВ_{\text{вм}} = 16772 / 0,67 = 25032,8 \text{ тис.грн.}$$

Варто вказати, що оптимізація валової маржі може бути досягнута шляхом ряду заходів, серед яких зниження прямих витрат (витрати на сировину, працю та виробництво). Також доцільно періодично оновлювати політику ціноутворення на продукцію та послуги. У разі підвищення цін за умови виконання договорів зі споживачами продукції, підприємство може підвищити валову маржу і збільшити прибуток.

Відповідно, запас фінансової стійкості має абсолютне значення 36197,2 тис.грн. та відносне 1,7% :

$$\text{ЗФС} = \text{СОД} - Q_p = 61230 - 25032,8 = 36197,2 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ЗФС}\% = \text{ЗФС} / \text{СОД} = 40696 / 24011 = 1,7\%$$

Наступним етапом є визначення операційного важеля або операційного левериджу, за допомогою якого здійснюється управління прибутком підприємства. За допомогою операційного важеля можна здійснити прогнозування динаміки прибутку в залежності від зміни обсягів

реалізації продукції. Цей показник дозволяє визначити точку беззбитковості виробничої діяльності підприємства та використовуються для визначення впливу зміни обсягів реалізації на операційний дохід. Чим вище операційний важіль, тим більший вплив матиме зміна обсягів реалізації на операційний дохід підприємства. Операційний важіль ТОВ «Ерідан-Комерц» дорівнює:

$$ОВ = ВМ / ОП = 36197,2 / 61230 = 0,59$$

Виходячи з показників прогностного інвестиційно-інноваційного проекту розвитку ТОВ «Ерідан-Комерц», визначених у результаті проведення фінансової діагностики, необхідно розробити середньостроковий план (бюджет) капітальних вкладень, тобто визначити обсяги та структуру капітальних вкладень і джерела їх фінансування. За спрощеною схемою ці показники у прогностному варіанті можуть бути визначені наступним чином. У результаті реалізації інвестиційно-інноваційного проекту приріст постійних витрат складає:

$$\Delta F = F_{п} - F_{б} = 16772 - 14088 = 2684 \text{ (тис. грн.)}$$

Ураховуючи, що в структурі фіксованих витрат амортизаційні відрахування становлять 60%, загальна сума їх приросту може бути визначена таким чином:

$$\Delta A = 0,6 \times \Delta F = 0,6 \times 2684 = 1610,4 \text{ (тис. грн.)}$$

При середньозваженій річній нормі амортизації на рівні 14% приріст основних засобів після впровадження інвестиційно-інноваційного проекту складатиме

$$\Delta Z = \Delta A / Na = 1610,4 / 0,14 = 11717,1 \text{ (тис. грн.)}$$

Отже, загальні обсяги капітальних вкладень на впровадження інвестиційно-інноваційного проекту становлять 11717,1 тис. грн.

У разі здійснення інноваційно-інвестиційного проекту розвитку ТОВ «Ерідан-Комерц», структура капітальних вкладень має підтверджувати саме інноваційний зміст інвестицій. Так, капіталовкладення для придбання технологічних машин та устаткування, силового обладнання, системи

технологічного управління та інвентар, тобто в активну частину основних засобів, мають перевищувати 60% від їх загальної суми. Реалізація плану капітальних вкладень не повинна перевищувати 2-3 роки. Ураховуючи можливості фінансового ринку, а також обсяги надходження чистого прибутку ТОВ «Ерідан-Комерц», необхідно визначити структуру джерел фінансування капітальних вкладень як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок довгострокових кредитів банківських установ. Виходячи із прогнозно-діагностичних даних зростання прибутку від операційної діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» та загальних обсягів капіталовкладень, доцільно застосувати наступну схему розподілу джерел фінансування капітальних робіт: власний капітал – 45%; позичковий капітал – 55%. Планом капітальних вкладень передбачається позитивне сальдо (співвідношення джерел фінансування та обсягів капіталовкладень) в обсязі 6-8% від обсягів інвестицій. Отже, на основі таких припущень визначимо показники плану реальних інвестиційних вкладень ТОВ «Ерідан-Комерц» та джерел їх фінансування, що представлено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Показники плану реальних інвестиційних вкладень ТОВ «Ерідан-Комерц» та джерел їх фінансування, тис.грн.

Показники	Усього	За роками інвестиційного проекту		
		1-й рік (45%)	2-й рік (35%)	3-й рік (20%)
1. Капітальні вкладення, у т.ч.				
вартість будівельно-монтажних робіт	3856,3	1735,3	1349,7	771,3
вартість силового обладнання, устаткування, технологічних машин	5276,8	2374,2	1846,9	1055,7
інші капіталовкладення	2584,0	2062,8	1604,4	916,8
Усього капіталовкладень	11717,1	5272,7	4101,0	2343,4
2. Джерела фінансування				
власний капітал	5483,6	2468,1	1919,3	1096,2
позиковий капітал	6702,2	3016,0	3395,8	290,4
Усього джерел фінансування	12185,8	5483,6	4965,0	1737,2
Сальдо	937,4	421,8	328,1	187,5

Як свідчить аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц», у структурі капіталу підприємства переважає власний капітал, тому доцільно залучити позикові фінансові ресурси для виконання завдань ефективного виробничого процесу. Для фінансування капітальних вкладень передбачається залучення позичкового капіталу у формі довгострокового (3 роки) кредиту банку АТ «ОТП БАНК», який спільно з проєктом USAID пропонує тарифний пакет «ОТП Агро» кредит для поповнення обігових коштів для придбання сировини, товарів, оплати послуг, пов'язаних з виробництвом агропродукції під 24% річних. Банком пропонується індивідуальний графік погашення кредиту, під заставу береться нерухоме та рухоме майно, майнові права. Як Одним із варіантів взаємовідносин підприємства з комерційним банком, доцільно використати механізм амортизаційного кредиту, за умови якого вся кредитна сума надається підприємству на початку періоду реалізації плану капітальних вкладень, а процентні платежі та погашення основної суми боргу проводяться у формі ануїтетних платежів. Погашення кредиту здійснюється щоквартально, при річній процентній ставці за користування кредитом 24%, відповідно квартальна становитиме 6%. Отже, реалізація інвестиційно-інноваційного проєкту забезпечує підвищення технічного рівня виробництва, збільшення вартості активів, зокрема основних засобів, як матеріальної основи зростання обсягів реалізації високоякісної сільськогосподарської продукції ТОВ «Ерідан-Комерц» в майбутніх планових періодах (табл.3.7).

Таблиця 3.7

Прогноз фінансових показників ТОВ «Ерідан-Комерц»

Показник	Рівень показника, тис.грн.		Відхилення	
	Звітний період	План, прогноз	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
1	2	3	4	5
Операційні доходи	61230	74706	13476	22,0
Змінні витрати	20534	23169	2635	7,65
Постійні витрати	16772	18055	1283	7,44
Маржинальний дохід	40696	52498	11802	29,0

Операційний прибуток	24011	33482	9471	39,4
Податок з прибутку	2455	4696	2241	91,2
Чистий прибуток	18095	28786	10691	59,1
Амортизаційні відрахування	1782	2602	820	45,0
Операційний важіль підприємства	0,59	0,52	-0,07	11,9
Поріг рентабельності діяльності підприємства	25033	41122	16089	64,3
Запас фінансової міцності	36197	53584	17387	48,0

Як видно з табл. 3.7, основні показники діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» мають позитивну динаміку у прогнозованому періоді, що свідчить про доцільність запровадження інвестиційно-інноваційного проекту. Загальна сума операційних доходів підприємства у плановому році підвищиться на 313467 тис. грн або на 22,0% в порівнянні з базовим періодом і становитиме 74706 тис. грн.. Відбудеться і підвищення витрат ТОВ «Ерідан-Комерц»: змінні витрати зросли на 2635 тис.грн., постійні витрати також зростають на 1283 тис.грн. Внаслідок підвищення операційних доходів зростає і операційний прибуток підприємства на 9471 тис.грн. або на 39,4%, що безумовно показує доцільність інноваційно-інвестиційного проекту.

Аналіз показує, що операційний важіль зменшився за рахунок збільшення операційного прибутку і становить 0,52, поріг рентабельності та запас фінансової стійкості збільшились і становитимуть в плановому періоді 41122 тис. грн. і 53584 тис. грн. відповідно. Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що запровадження даного інвестиційно-інноваційного проекту розвитку ТОВ «Ерідан-Комерц» є складовим елементом механізму підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Реалізація інвестиційно-інноваційного проекту забезпечує підвищення технічного рівня виробництва, збільшення вартості активів, зокрема основних засобів, як матеріальної основи зростання обсягів реалізації якісної конкурентоспроможної продукції в майбутніх

планових періодах. В цілому, запровадження та реалізація даного інноваційно-інвестиційного проекту розвитку ТОВ «Ерідан-Комерц» сприятиме покращенню використання фінансових ресурсів підприємства, удосконаленню системи управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах економічної нестабільності, посиленіх повномасштабною війною на території України.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати дослідження представлені в кваліфікаційній роботі необхідно відмітити наступне:

1. Однією із передумов успішного функціонування вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану являється формування системи управління їх фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси підприємства являють грошові доходи і надходження, які є у розпорядженні підприємства і призначені для виконання його фінансових зобов'язань та забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів за джерелами формування.
2. Управління фінансовими ресурсами підприємства є одним з найважливіших факторів організації та здійснення виробничо-господарської діяльності, забезпечення ефективного функціонування в сучасних кризових умовах господарювання. Основною метою управління фінансовими ресурсами підприємства є забезпечення максимізації його прибутку в поточному та довгостроковому періодах.
3. Управління фінансовими ресурсами підприємства має системний характер та визначається певним набором конкретних інструментів управління: інструменти управління формуванням фінансових ресурсів; інструменти управління внутрішнім оборотом фінансових ресурсів; інструменти управління розподілом фінансових ресурсів.
4. Основними критеріями оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства виступають узагальнюючі індикатори його фінансового стану, серед яких: фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність. Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської, економічної діяльності, що зумовлює доцільність використання системи показників, які детально й усебічно характеризують його фінансово-господарську діяльність.

5. Дослідивши основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц» за період 2020-2022 рр., слід відзначити орієнтування підприємства на власний капітал, що сприяло прибутковій його діяльності. У 2021 році обсяг чистого прибутку підприємства становив 18095 тис. грн., що більше попереднього року більш ніж у 2 рази. У 2022 році внаслідок розгорнутою росією війни, підприємство скоротило свою ділову активність, чистий прибуток у порівнянні з 2021 роком зменшився на 6731 тис.грн. або на 62,8%.
6. Узагальнивши здійснений аналіз основних показників, які характеризують ефективність управління капіталом підприємства, слід відзначити зниження основних індикаторів фінансового стану даного підприємства. Зокрема, протягом досліджуваного періоду мали місце низькі показники фінансової стійкості, зниження показників ділової активності та зростання періоду обороту капіталу, низькі показники ліквідності, рентабельності фінансово-господарської діяльності.
7. Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства у кваліфікаційній роботі пропонуються наступні заходи:
 - 1) Запропоновано формування стратегії управління прибутком підприємства, яка відображає сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів щодо формування і використання прибутку для досягнення його поточних та стратегічних цілей шляхом застосування методів і прийомів прогнозування, планування та контролю витрат і доходів. Практична реалізація функцій і форм управління здійснюється за допомогою системи різноманітних методів управління прибутком, які мають застосовуватися комплексно, що сприятиме забезпеченню більш кращих результатів фінансово-господарської діяльності ТОВ «Ерідан-Комерц».
 - 2) Визначено необхідність удосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства. Розумне управління кредиторською та дебіторською заборгованостями являтиметься передумовою успішного розвитку промислового підприємства. Тому

визначено основні складові процесу управління заборгованостями ТОВ «Ерідан-Комерц», що дозволить поліпшити використання фінансових ресурсів, зменшити ймовірність зростання безнадійних боргів, контролювати фінансові виплати і надходження, підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

3) Одним із напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства обгрунтовано активізацію його інноваційно-інвестиційної діяльності. Запропоновано інноваційно-інвестиційний проект розвитку підприємства, прогностні показники реалізації якого свідчать про підвищення операційних доходів і операційного прибутку на 9471 тис.грн. або на 39,4%.

Отже, запровадження та реалізація даного інноваційно-інвестиційного проекту розвитку ТОВ «Ерідан-Комерц» сприятиме покращенню використання фінансових ресурсів підприємства, удосконаленню системи управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах економічної нестабільності, посилених повномасштабною війною на території України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абдуллаєва А.Є. Особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020, № 1. С. 189 – 191.
2. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент. Полтава : РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
3. Аранчій В.І., Зоря О.П. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 2. – С. 156–159.
4. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту : у 2 т. Київ : Ніка-Центр, 1999. Т. 2. 512 с.
5. Білик М. Д. Фінансова стратегія як складова частина загальної стратегії підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць*. 2019. № 7/8. С. 140–147.
6. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління. *Держава і регіони*. 2016. №6. С.339 -342
7. Волкова Н.А. Аналітична оцінка оптимізації фінансових ресурсів. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>
8. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2017. 578 с.
9. Громова А.Є. Формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. Том 1. С. 74–77
10. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 5. Т. 2. С. 162–165.
11. Дикань Л. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3. С. 12-18.

12. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/60-1.pdf>
13. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
14. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2020. №3. С. 42 – 45
15. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. К.: Знання, 2020. 485 с.
16. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз*. 2019. Випуск 8, Частина 2. С. 200-203.
17. Кропівцова Н. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг*. 2021. Вип. 1. С. 261—268..
18. Линенко А.В., Сніжко Т.О. Обґрунтування вибору фінансової стратегії підприємства. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 1. С. 109–113.
19. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3 С. 113.
20. Мавлева Д., Лиса О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства.. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 56. С.47-52
21. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. №6. С. 180-191.
22. Масюк Ю., Шкода А. . Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-27>

22. Ніколаєнко Л. Ф., Геращенко І.О. Розробка фінансової стратегії як елемент антикризової програми підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 1. Т. 1. С. 11–15.

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лютого 2013 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

24. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНЕУ, 2020. 384 с.

25. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII :URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

26. Радинський С.В., Левицький В.О. Проблеми управління фінансово-економічним потенціалом національної та регіональних систем. *Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем*: монографія. Тернопіль, 2021. 209 с. С.13-28.,

27. Рамський А.Ю, Васечко Л.І., Пожар А.С. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства в кризових умовах. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. №2(12) . 2023. С.33-45

28. Соляник Л. Г., Цуркан І. М., Сорокіна І. Р. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства. *Ефективна економіка*. № 10. 2021. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

29. Тимошик Н.С., Семчишин Є.В. Організаційні аспекти формування оптимізації фінансових ресурсів підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2019. Том 30 (69). № 2 С. 232-238.

30.Ткаченко А. М. Фінансова стратегія як компонент загальної стратегії підприємства в системі управління. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*: у 3-х т. ПДТУ. Маріуполь, 2021. Т. 3. С. 19–23.

31. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К. Видавництво «Європейського університету». 2016. 253 с.

32. Фоміних В. І., Горідько О. В., Якімова В. І. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств та їх оптимізація. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 282-286.

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	48	34
первісна вартість	1001	73	73
накопичена амортизація	1002	25	39
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	16 067	14 783
первісна вартість	1011	22 404	22 012
знос	1012	6 337	7 229
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	16 115	14 817
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 896	1 087
Виробничі запаси	1101	39	17
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	1 857	1 070
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	58 305	31 236
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	1 602	1 530
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20 335	31 556
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	23 577	14 145
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	23 577	14 145
Витрати майбутніх періодів	1170	35	34
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 756	3 661
Усього за розділом II	1195	107 506	83 249
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	123 621	98 066

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	531	531
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	10 954	10 033
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	42 106	50 079
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	53 591	60 643
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1 965	1 745
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 965	1 745
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	45 580	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 196	2 521
розрахунками з бюджетом	1620	204	563
у тому числі з податку на прибуток	1621	204	563
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	21 085	32 594
Усього за розділом III	1695	68 065	35 678
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	123 621	98 066

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	34	28
первісна вартість	1001	73	86
накопичена амортизація	1002	39	58
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	381
Основні засоби	1010	14 783	13 497
первісна вартість	1011	22 012	22 269
знос	1012	7 229	8 772
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	14 817	13 906
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 087	18 465
виробничі запаси	1101	17	36
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	1 070	18 429
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	31 235	65 131
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	1 530	3 518
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	31 560	29 214
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	14 145	5 069
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	14 145	5 069
Витрати майбутніх періодів	1170	34	14
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3 661	7 361
Усього за розділом II	1195	83 252	128 772
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	98 069	142 678

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	531	531
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	10 033	9 112
Додатковий капітал	1410	-	99
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	50 078	69 093
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	60 642	78 835
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1 745	1 570
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 745	1 570
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	7 424
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 521	4 429
розрахунками з бюджетом	1620	563	2 107
у тому числі з податку на прибуток	1621	563	2 107
розрахунками зі страхування	1625	-	2
розрахунками з оплати праці	1630	-	8
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	32 598	48 303
Усього за розділом III	1695	35 682	62 273
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	98 069	142 678

ДОДАТОК В

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2020 р.
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1870536	1889496
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1819058)	(1848280)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	51478	41216
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни резервів довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	461	3757
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5853)	(6946)
Витрати на збут	2150	(28962)	(25118)
Інші операційні витрати	2180	(5582)	(3570)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	11542	9339
збиток	2195	(-)	(-)
Доходів від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	430	334
Інші доходи	2240	13	466
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(3305)	(5147)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(51)	(-1444)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8629	6436
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати(дохід)зподаткунаприбуток	2300	(1577)	(1071)
Прибуток(збиток)від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	7052	5365
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	2277
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	2277
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	2277
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	7052	7642

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	990	807
Витрати на оплату праці	2505	2923	3836
Відрахування на соціальні заходи	2510	619	818
Амортизація	2515	1524	1404
Інші операційні витрати	2520	34376	26606
Разом	2550	40432	33471

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденд на одну просту акцію	2650	-	-

ДОДАТОК Г

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2021 р.
І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2555077	1870536
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2493847)	(1819058)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	61230	51478
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни резервів довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	990	461
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5511)	(5853)
Витрати на збут	2150	(26163)	(28962)
Інші операційні витрати	2180	(5635)	(5582)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	24911	11542
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	176	430
Інші доходи	2240	12	13
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(2956)	(3305)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(51)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	22143	8629
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати(дохід)зподаткунаприбуток	2300	(4048)	(1577)
Прибуток(збиток)від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	18095	7052
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка(уцінка)необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка(уцінка)фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід(сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	18095	7052

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	816	599
Витрати на оплату праці	2505	2759	2923
Відрахування на соціальні заходи	2510	615	619
Амортизація	2515	1782	1523
Інші операційні витрати	2520	31334	34763
Разом	2550	37306	40427

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	Зазвітний період	Зааналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-